

1 / 0 0 3 9

B - 55

Respublikos Prezidento patvirtintas 1938. IV. 14. aktu Nr. 651 (1938 m. įsak. kar. Nr. 29 § 1).

20. VII. 1938

VIDAUS TARNYBOS STATUTAS

V DALIS

SARGYBŲ TARNYBA

KARIUOMENĖS ŠTABAS, SP. IR ŠVIET. SK.

Kaunas 1938

I SKIRSNIS

BENDRIEJI DĖSNIAI

Sargyba, sargybinis, postas

1. Sargyba yra ginkluotas kariuomenės dalinys, skiriamas turtui arba suimtiesiems saugoti, viešajai tvarkai palaikyti arba kam pagerbti.

Bendra sargybos pareiga — laikyti viešąjį saugumą artimiausiose savo stovėjimo vietose.

P a s t a b a. Garbės sargybos — Vidaus tarnybos statuto III dalyje.

2. Savo uždaviniui vykdyti sargyba stato sargybinius.

S a r g y b i n i u vadinasi ginkluotas karys, pastatytas poste su tikslu saugojimo uždaviniu.

P o s t u vadinasi ir saugojamieji daiktai ir asmenys, ir toji vieta, kurioje sargybinis eina savo pareigas.

3. Žiūrint didumo ir svarbumo, sargybos būna trijų rūšių:

a) p i r m o s i o s r ū š i e s: sargybos vadas — karininkas, padėjėjas — puskarininkis; be to, būna dar trimičius ir pasiuntinys;

b) antrosios rūšies: sargybos vadas — puskarininkis arba sumanus grandinis;

c) trečiosios rūšies: vienas postas, sargybos vadas — grandinis arba sumanus eilinis; jis eina ir vedėjo pareigas.

4. Sargybos būna: a) įgulos, jei skiriamos įgulos reikalams; b) vidaus, jei skiriamos savo dalies reikalams.

5. Viena iš sargybų paprastai skiriama vyriausiąja sargyba. Prie jos paprastai būna daboklė; be to, ji yra pranešimų vieta visoms kitoms sargyboms. Jei didesnė įgula suskirstyta rajonais (Vid. tarn. st. IV dal. 55 str.), tai kiekviename jų turi būti rajono vyriausioji sargyba.

Sargybų normavimas, vyresnybė, priklausomybės pradžia ir pabaiga

6. Įgulos sargybų tarnybą normuoja įgulos viršininkas, o vidaus sargybų — dalies vadas.

Įgulos sargybos betarpiškai priklauso įgulos budėtojo, o tiesiogiai — įgulos komendanto ir įgulos viršininko.

Vidaus sargybos betarpiškai priklauso dalies budėtojo, o tiesiogiai — dalies vado.

7. Kiekvienos sargybų pamainos tarnyba ir 6 str. nurodyta priklausomybė prasideda tuo momentu, kai skirstymo metu sukomanduoja ma *Sargyba!* (40 str.); baigiasi — kai pamainytai ir namo vedamai sargybai jos vadas sukomanduoja *marš!* (55 str.).

8. Kiekvienos sargybų pamainos tarnyba normaliai turi tęstis ne ilgiau kaip 24 valandas.

9. Sargybų sudėties kariai, kol eina sargybų tarnybos pareigas, negali būti baudžiami. Už mažus nusižengimus jie baudžiami sugrįžus iš tarnybos, o jei padarytas svarbesnis nusižengimas arba nusikaltimas, tai nusižengusieji tuoj gražinami į dalį ir pakeičiami kitais kariais.

Sargybų ginklai, šaudmens ir šaunamųjų ginklų užtaisymas

10. Sargybos ginkluojamos šaunamaisiais ginklais (šautuvais, karabinais, pistoletais) arba šaunamaisiais ir ašmeniniais (karabinais — kardais, pistoletais — kardais), žiūrint kam kurie ginklai yra nustatyti.

Karininkų ir viršilų ginklai — pistoletai ir kardai.

Budrumo ir visiškos parengties metu (Vid. tarn. st. IV dal. 78—81 str.), įgulos viršininko (dalyje — dalies vado) nurodymu svarbesnėms sargyboms gali būti duodami kulksvidžiai ir rankinės granatos.

11. Ginklai sargybų tarnyboj turi būti parengti greitam veikimui. Šautuvai turi būti be makščių ir be kepuraičių.

12. Jei sargybos ginkluotos šautuvais, tai prieš išeinant pamainai iš sargybinės į postus turi būti užmaunami durtuvai.

Sargybiniai, ginkluoti karabinais ir kardais, karabinus laiko už pečių, o nuogus kardus

rankose. Bet tokiuose postuose, kur šaunamieji ginklai turi būti užtaisyti, karabinai turi būti rankose, o kardai — makštyse.

Sargybiniai, ginkluoti pistoletais ir kardais, pistoletus turi atsegtose makštyse, o kardus — rankose.

13. Kiekvienas sargybos karys, ginkluotas šautuvu arba karabinu, turi turėti šovininėje tris apkabas, iš viso 15 šovinių, o ginkluotas pistoletu — dvi pilnas apkabas: vieną pistoletę, kitą makštyse.

Sargybinio šovininė ir pistoleto makštys turi būti atsegtos, šovinių pakeliai — praplėšti.

14. Šaunamieji sargybinių ginklai turi būti užtaisyti visa apkaba, bet kad lizde šovinio nebūtų. Šautuvai ir karabinai, nelygu jų sistema, užtaisomi penkiais arba keturiais šoviniais.

Kuriuose postuose ir kuriuo metu šaunamieji ginklai turi būti užtaisyti, nustato: įgulos sargyboms — įgulos viršininkas, vidaus sargyboms — dalies vadas, skelbdami tai savo įsakymuose.

Budrumo arba visiškos parengties metu šie viršininkai gali įsakyti turėti užtaisytus ginklus ir visai sargybai.

Sargybos vadas gali pats įsakyti užtaisyti ginklus, jei gresia pavojus sargybai.

Ginklai užtaisomi einant į postus ir grįžus šoviniai išimami lauke, prie sargybinės durų, atidžiai žiūrint visų saugumo taisyklių.

15. Jei, prireikus, sargybinis poste užtaiso šautuvą arba jei užtaisytame šautuve įleidžia šovinį į lizdą, tai, praėjus reikalui, pirmuoju atveju vėl tuojau išima šovinius, o antruoju — išima šovinį iš lizdo ir išpaudžia į dėtuva, griežtai laikydamasis atsargumo taisyklių.

16. Be tų šovinių, kurie paprastai duodami sargybos kariams (13 str.), budrumo arba visiškos parengties būviui esant, sargybinėje turi būti dar „pavojaus šaudmens“ (šovinių ir rankinių granatų). Šie šaudmens laikomi antspauduotoje dėžėje, kuri įrašoma į sargybinės inventoriaus sąrašą. Šaudmenų kiekį, kas juos tiekia ir kokiais atsitikimais jie gali būti naudojami, nustato įgulos viršininkas (dalyje — dalies vadas) savo pavojaus nurodymuose (Vid. tarn. st. IV dal. 83 str. punkte k).

Pavojaus šaudmens turi būti kas metai kovo arba balandžio mėn. pakeičiami, sunaudojant juos artimiausiems šaudymo pratimams.

Statuto taisyklių taikymas ypatingoms sąlygoms

17. Tais atvejais, kai sargybų tarnybos taisykles reikia pritaikyti ypatingoms vietos ar laiko sąlygoms, reikalą sprendžia divizijos vadas, žiūrėdamas, kad pakeitimai neprieštarautų šio statuto dvasiai. Savo sprendimą divizijos vadas praneša krašto apsaugos ministrui.

II SKIRSNIS

POSTŲ STEIGIMAS IR PANAIKINIMAS

a) Taikos metu

18. Postų sąrašą sudaro ėgulos viršininkas (vidaus sargyboms — dalies vadas) ir tarnybos tvarka pristato divizijos vadui patvirtinti.

Nuolatinų postų skaičius gali būti didinamas tik ypatingais atsitikimais, divizijos vado sutikimu.

Laikinius postus gali steigti divizijos vadas, o ypatingai skubiai prireikus, — ėgulos viršininkas (dalyje — dalies vadas), bet apie tai turi tuojau pranešti divizijos vadui.

19. Panaikinti postą gali divizijos vadas, o laikinį — ėgulos viršininkas (dalyje — dalies vadas).

b) Mobilizacijos metu

20. Mobilizacijai prasidėjus, postų skaičių arba padidina arba sumažina ėgulos viršininkas (dalyje — dalies vadas) pagal iš anksto sudarytą ir divizijos vado patvirtintą mobilizacinį sargybų planą.

III SKIRSNIS

SARGYBŲ RINKTINĖ IR JOS SUDĖTIS

Sargybų sudėties žinios ir postų lentelės

21. Sargybų sudėtį paskiria ėgulos komendantas. Jis sudaro: a) smulkias sargybų sudė-

ties žinias (2 priedėlis) ir b) postų lentelę (3 priedėlis), kurioje išdėsto sargybos ir kiekvieno posto pareigas. Ėgulos viršininkui patvirtinus, šios žinios ir lentelės siunčiamos į visas dalis, kurios eina sargybų tarnybą. Apie kiekvieną jų pakeitimą ėgulos komendantas turi laiku pranešti kariuomenės dalims.

Sargybų sudėties žinių ir postų lentelių nuorašai turi būti iškabinti kiekvienoje kuopoje, kuriai tenka eiti į sargybas.

Vidaus sargyboms visa tai padaro dalies vadas.

Sargybų skyrimas

22. Visos ėgulos arba vieno jos rajono sargybos tam tikrą dieną skiriamos iš vienos atskiros dalies. Jei šios dalies žmonių nepakanka ir papildymas skiriamas iš kitos dalies, tai tokiu atveju iš tos kitos dalies turi būti paskirtas ir ėgulos budėtojo padėjėjas.

23. Kiekviena sargyba turi būti skiriama iš vienos kuopos arba bent iš vieno bataliono žmonių. Be to, reikia žiūrėti, kad tie patys žmonės nebūtų nuolat skiriami į tas pačias sargybas.

24. Ėguloje, kur yra įvairių ginklų rūšių kariuomenės, reikia laikytis šitokios taisyklės: 1) inžinerijos dalys skiriamos dusyk rečiau kaip pėstininkai; 2) kavalerija ir artilerija skiriamos į sargybas tik tokiais atvejais, kai pėstininkų dalyse atliekamų nuo vidaus tarnybos žmonių skaičius nebeleidžia skirti tris sargybų eiles: tokiais atvejais kavalerija ir artileri-

ja duoda tik trečią eilę; 3) raitoji artilerija, technikos, šarvuočių dalys ir aviacija į įgulos sargybas visai neskiriamos.

Sargybų sudėtis

25. Kiekvienoje sargyboje, be tų asmenų, kurie nurodyti 3 str., turi būti trims sargybinių pamainoms kareivių ir reikalingas vedėjų skaičius (27 str.), o sargyboje prie areštuotųjų dar turi būti ir reikalingas palydovų skaičius, kurių nustato įgulos viršininkas (dalyje — dalies vadas).

26. Jei kuri sargyba turi tokių postų, kur tarnyba einama ne ištisą parą, tai tokiems postams turi būti tiek pamainų, kad kiekvienai jų tektų stovėti postuose ne daugiau kaip 8 valandas.

Šios pamainos turi atvykti į sargybines pusvalandžiu anksčiau prieš tarnybos pradžią. Pabaigus tarnybą, jos tuoj siunčiamos į savo dalį.

Tokių postų tarnybos pradžią ir pabaigą nustato įgulos viršininkas (dalyje — dalies vadas).

27. Vedėjų sargyboje turi būti tiek, kad vienam vedėjui tektų vedžioti ne daugiau kaip penkis sargybinius ir kad išvedžiojimas kartu su grįžimu į sargybą užtruktų ne ilgiau kaip pusę valandos.

Vedėjai vadinami iš eilės: pirmuoju, antruoju, trečiuoju ir t. t.

28. Dideliame šaltyje (60 str.), kai sargybiniai mainomi kas valandą, skiriamos dvi vedėjų pamainos, o trečios rūšies sargybai skiria-

mas atskiras vedėjas, kuris eina savo pareigas pakaitomis su sargybos vadu.

Jeigu sargybų skirstyme būna tik viena vedėjų pamaina, o vėliau šaltis sustiprėja, tai įgulos (dalies) budėtojas pareikalauja iš tų pačių dalių atsiųsti antrą vedėjų pamainą.

IV SKIRSNIS

SLAPTAŽODŽIAI

(žr. Vid. tarn. st. IV dalį)

29. **A t s i l i e p i m a s** yra slaptas žodis, kuris įtikina įgulos (dalies) budėtoją, jo padėjėją arba sargybos vadą, kad asmuo, atvykęs pas jį su liepimu, iš tikrųjų yra tam tikro viršininko įgaliotas. Be to, atsiliepimas įtikina sargybos vadą, kad sargyba, atvykusi pamainyti senąją, iš tikrųjų tam reikalui atsiųsta.

30. Atsiliepimui visada imamas miesto ar šiaip gyvenamos vietos pavadinimas.

31. Jei yra postų, kur sargybiniui įsakyta praleisti tik tam tikrus asmenis, tai duodamas dar vienas slaptažodis — **l e i d i m a s**. Leidimas turi būti žinomas sargybiniui, kad galėtų pažinti tuos asmenis, kurie turi būti praleidžiami. Tvarka tokia: ateinančiam asmeniui sargybinis liepia sustoti (už keliolikos žingsnių), šaukdamas: „stok!“ ir, pasiruošęs vartoti ginklą, klausia: „koks leidimas?“. Leidimo nežinančių nepraleidžia.

32. Leidimas visada būna bet kurio kariško daikto pavadinimas. Jis turi prasidėti ta pačia

raide, kaip ir atsiliepinimas. Pavyzdžiui, atsiliepinimas — Kaunas, leidimas — kardas.

33. Naujai paskirtas įgulos (dalies) budėtojas, atvykęs visą valandą anksčiau prieš sargybų skirstymą į savo dalies štabą, gauna iš adjutanto antspauduotame voke raštelį su senais ir naujais slaptažodžiais ir gavęs pasirašo.

Skirstymo metu budėtojas įteikia lapelius su senais ir naujais slaptažodžiais savo padėjėjams ir visiems sargybų vadams.

Jei kurios sargybos skirstomos budėtojo padėjėjo kitoje vietoje, tai slaptažodžius antspauduotuose vokuose su savo parašu budėtojas turi nusiųsti savo padėjėjui, kad skirstymo metu įteiktų juos sargybų vadams.

Leidimas duodamas tik tų sargybų vadams, kurių postams tas leidimas skiriamas.

34. Sargybų vadai ir visi kiti asmenys, kurie teisėtai gauna atsiliepinimą, turi laikyti jį kuo didžiausioje paslapyje. Tikrinant atsiliepinimą (56, 100 str.), jis ne žodžiu pasakomas, bet raštu įteikiamas sargybos vadui.

Leidimas pasakomas vedėjui ir sargybiniui to posto, kuriam tas leidimas paskirtas.

35. Jei paaiškėtų, kad atsiliepinimas yra kieno pagrobtas ar šiaip neteisėtai sužinotas, tai, nors ir nebūtų gauta vyresnybės nurodymų, jis tuojuo nustoja galios ir turi būti pakeistas kitu.

V SKIRSNIS

SARGYBŲ SKIRSTYMAS

a) Sargybų tvarkymas prieš skirstymą

36. Sargybų skirstymo valandą nustato įgulos viršininkas (vidaus sargyboms — dalies vadas). Nustatant žiūrima, kad paskirti į sargybą žmonės prieš išeidami suspėtų pavalgyti pietus. Skirsto sargybas įgulos (dalies) budėtojas, o jei jos skirstomos dviejose vietose, tai vienur — budėtojas, kitur — jo padėjėjas.

37. Už pusvalandžio prieš išeinant į skirstymo vietą sargybos turi būti visai sutvarkytos kareivinėse. Ligi to laiko sargybų vadai turi priimti sargybas, įrašyti ką reikia į sargybų įrašus, patikrinti ginklus, šovinius, aprangą; patikrinti, ar vedėjai ir pirmosios pamainos sargybinių moka savo pareigas. Jei kas ko gerai nemokėtų, reikia paaiškinti.

38. Sargybos atvedamos į skirstymo vietą penkiolika minučių prieš skirstymą (uniforma ir apranga nurodyta XIV skirsny). Skirstymo vietoje (žr. 8 pried. 1 punktą) sargybos rikiuojasi trijų eilių linija postų tvarka. Pirmoje eilėje — pirmoji sargybinių pamaina, antroje — antroji ir trečioje — trečioji. Dešiniajame sparne — I rūšies sargybos, į kairę — II rūšies ir III rūšies. Iš dviejų vienos rūšies sargybų svarbesnioji stoja į dešinę. Tarp sargybų — du žingsniai.

Sargybų vadai atsistoja kiekvienas savo sargybos dešiniajame sparne, pirmoje eilėje,

jų padėjėjai — už jų antroje eilėje. Vedėjai — kiekvienas dešiniajame savo postų sparne. Antrosios pamainos vedėjai — už jų antroje eilėje. Palydovai — kairiajame savo sargybos sparne. Pasiuntinys — už palydovų. Trimičius — dešiniajame visos rinktinės sparne, perdu žingsnius į dešinę nuo sargybos vado.

b) Skirstymas

39. Įgulos (dalies) budėtojui pasitikti jo padėjėjas arba, jei jo nėra, vyresnysis iš sargybų vadų atsistoja dešiniajame sargybų rinktinės sparne, žengdamas žingsnį į priekį, pasisuka kairėn ir komanduoja: **ramiai!** *pagarba - dešinėn (kairėn, vidurin)!* Po to žengia žingsnį kairėn ir, kartu pasisukdamas dešinėn, stoja į savo vietą.

Jei, beskirstant sargybas, atvyksta kuris nors tiesioginis budėtojo viršininkas (kurio jis tiesiog priklauso eidamas šias pareigas), tai budėtojas, sukomandavęs, jam raportuoja.

P a s t a b a. Jei skirstyme dalyvauja orkestras, tai sutikimo jis negroja.

40. Budėtojas, pasisveikinęs su sargybomis komanduoja: **pagarba!** Paskui tikrina sargybų sutvarkymą ir pareigų mokėjimą. Tai atlikęs, įgulos (dalies) budėtojas stoja prieš rinktinės vidurį, komanduoja: **Ginklu - gerbk! Sargyba!** — ir pats gerbia ginklu, nenusisukdamas nuo sargybų rinktinės. Trimičius arba orkestras (jei jis dalyvauja) pagroja susirinkimą (5 pried.). Po to budėtojas komanduoja: **že-mėn!** *sargybų vadai, pas mane*

žengte - marš! Sargybų vadai ir budėtojo padėjėjas išeina dešimt žingsnių į priekį ir sustoja į eilę sargybų tvarka. Budėtojo padėjėjas — dešiniajame sparne. Budėtojas įteikia visiems sargybų vadams ir savo padėjėjui lapelius su slaptažodžiais.

41. Įteikęs slaptažodžius ir davęs reikalingų nurodymų, budėtojas komanduoja: *sargybų vadai, į savo vietas žengte-marš!* Toliau budėtojas komanduoja: 1) *Deši-nėn!* 2) *Ant pėties!* 3) *Į sargybas žengte-marš!*

42. Pradedant sargyboms eiti, trimičiai trimituoja „į sargybas“ (6 pried.), o jei yra orkestras, tai groja maršą.

Jei šalčio yra daugiau kaip —10°C, nei orkestras, nei trimičiai negroja. Negrojama taip pat ir tautos gedulo dienomis, kurios paskelbtos įsakymuose kariuomenei.

P a s t a b a. II-os ir III-čios rūšies sargybos, kiek paėjusios (nustojus trimituoti), persirikiuoja ir toliau eina kaip parodyta 8 priedėlio 2-am brėžiny „Sargybų perrikiavimai“.

43. Eidamos į sargybines ir grįždamos į kareivines sargybos laikosi bendros komandų ėjimo tvarkos. Tos pat tvarkos laikosi ir pamainos, eidamos į postus. Jų rikiuotės nurodytos 8 pried. 2 ir 4 punktuose.

I rūšies sargybos trimičius — dešinėj nuo pirmojo vedėjo.

VI SKIRSNIS

SARGYBŲ PASIMAINYMAS

Sargybos, turinčios priekinį sargybinių

44. Priekiniai sargybiniai statomi tokiose I rūšies sargybose, kur yra parengta sargybos aikštė.

45. Prisiartinant naujai sargybai, už 50 žingsnių nuo sargybos, sargybos vadas komanduoja: **ramiai!** ir paskui rikiuoja sargybą linijon, jei reikia, užvesdamas sparnu, ir sustabdo prieš senąją sargybą už 15 žingsnių tokiu būdu, kad dešinysis sparnas būtų lygiai prieš senosios sargybos kairįjį sparną (žr. 8 pried. 3 punktą). Nuo komandos **ramiai** ligi **stok** trimičius trimituoja „į sargybas“, o paskui atsistoja per du žingsnius į dešinę nuo sargybos vado.

46. Sargybą sustabdęs ir išlygiavęs sargybos vadas komanduoja: **ginklu-gerbk!** ir, atsistojęs savo vietoje, nuleidžia kardą.

47. Kada naujoji sargyba būna per 50 žingsnių nuo sargybos aikštės, senoji sargyba iššaukiama su ginklais ir surikiuojama aikštėje (8 pried. 3 punktas). Sargybos vadas komanduoja: **ramiai!** Kai naujoji sargyba jau surikiuota, senosios sargybos vadas naujajai sargybai pagerbti pirmas komanduoja: **ginklu-gerbk!** ir, atsistojęs savo vietoje, pats gerbia kardu.

48. Išlaikę trumpą pauzą, abu sargybų vadai pakelia kardus, susieina vienas prieš kitą

per du žingsnius, sustoja ir nuleidžia kardus.

Naujosios sargybos vadas pasisako savo laipsnį, pavardę ir įteikia senosios sargybos atsiliepimą. Senosios sargybos vadas, patikrinęs atsiliepimą pasisako savo laipsnį ir pavardę. Po to abu vėl pakelia kardus, pasisuka aplink ir eina į savo vietas. Jiems sukomandavus, sargybos ima šautuvus žemėn.

Toliau naujosios sargybos vadas komanduoja: **priekini sargybini, - priekin!** Pašauktas sargybinis eina prie senojo sargybinio ir priima iš jo postą. Senasis sargybinis, perdavęs postą, eina į savo sargybos kairįjį sparną pro savo sargybos priekį. Paskui abiejų sargybų vadai komanduoja: **deši-nėn, žengte-marš!** Senoji sargyba nueina nuo sargybos aikštės, o naujoji įvedama į sargybines. Abiejų sargybų trimičiai trimituoja maršą.

49. Nuvedęs sargybą nuo aikštės, senosios sargybos vadas sustabdo ir komanduoja: **padėjėjas ir vedėjai, - priekin!** Po to paskiria jų vyresnįjį ir, įsakęs sustatyti šautuvus, veda padėjėją ir vedėjus į sargybines, kad perduotų sargybą.

Jei šalčio daugiau kaip -10°C arba jei šiaip biaurus oras, senąją sargybą galima įvesti į sargybines.

50. Naujoji sargyba rikiuojasi sargybiniėje. Sargybos vadas pašaukia vedėjus ir liepia jiems priimti iš senosios sargybos vedėjų antspaudų pavyzdžius, raštu ir žodžiu kiekvieną postą, pats prižiūrėdamas, kad viskas būtų perduodama taisyklingai. Tai baigus, sargybos vadas pašaukia pirmąją sargybi-

nių pamainą, dar kartą primena jiems pareigas ir siunčia su vedėjais, primindamas jiems, kad prižiūrėtų taisyklingą sargybinių pasimainymą. Likusioms pamainoms liepia sustatyti šautuvus (į stovus).

Dėl kitų ginklų — žr. 77 str.

51. Naujosios sargybos vadas turi priimti iš senosios sargybos vado: 1) postų lentelę, postų planą ir instrukcijas; 2) visą sargybinės inventorių pagal sąrašą; 3) daboklėje — areštuotųjų knygą, arešto lapelius ir pačius areštuotuosius pagal sąrašą, senosios sargybos vado pasirašytą.

52. I rūšies sargybines su visu inventorium priima sargybos vado padėjėjas.

53. Abiejų sargybų vedėjai, sugrižę į sargybines, raportuoja apie postų perdavimą ir priėmimą savo sargybų vadų padėjėjams. Sargybų vadų padėjėjai, priėmę raportus, raportuoja sargybų vadams: „Tamsta, vade! Sargybos postai perduoti (priimti) tvarkoje (arba tas ir tas)“.

Jei sargybos vado padėjėjo nėra, tai vedėjai raportuoja tiesiog sargybos vadui.

54. Jei, sargybos vadui priimant raportą, yra budėtojas arba koks kitas tiesioginis viršininkas, tai priėmęs padėjėjo (arba vedėjų) raportą, sargybos vadas raportuoja vyriausiam iš esančių viršininkų.

55. Priėmę vedėjų raportus, abu sargybų vadai pasirašo senosios sargybos įrašus. Naujosios sargybos vadas įrašo visus pastebėtus trūkumus. Šiuo sargybos perdavimas baigia-

mas ir senosios sargybos vadas veda savo sargybą į kareivines.

Sukomandavus *marš*, pasibaigia senosios sargybos tarnyba ir jos priklausomybė sargybų vyresnybės (žr. 7 str.).

Sargybos, neturinčios priekinio sargybinio

56. Pamainant sargybą, neturinčią priekinio sargybinio, naujosios sargybos vadas, privedęs sargybą prie sargybinės, ją sustabdo, pats įeina į sargybines, pasisako senosios sargybos vadui savo laipsnį, pavardę ir įteikia senosios sargybos atsiliepiamą. Po to įveda sargybą į sargybines ir surikiuoja prieš senąją arba šalia jos (žiūrint vietas).

57. Sargybos gerbia viena kitą ginklais. Paskui komanduoja: 1) *že-mėn*; 2) *dešinėn*; 3) *žengte - marš!* Senoji sargyba išvedama iš sargybinės ir sustatoma prieš ją, o naujoji — jos vietoj. Toliau pamainymas eina 49—55 str. nurodyta tvarka.

VII SKIRSNIS

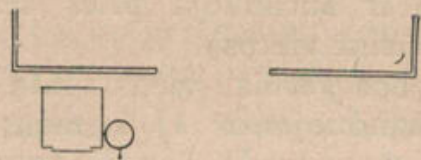
SARGYBŲ STATYMAS, PAMAINYMAS IR VISIŠKAS NUĖMIMAS

Sargybinių statymas

58. Sargybiniai būna vidaus arba išorės. Vieni ir kiti gali būti vieniniai arba poriniai. Vienas iš porinių sargybinių skiriamas vyresniuoju ir eina vedėjo pareigas.

59. Sargybiniai statomi:

1. Vieninis sargybinis vidaus poste:
 - a) jei jis saugoja išėjimą — vienoje ar kitoje pusėje to išėjimo, nugarą į sieną, kad geriau matytų visą patalpą;
 - b) jei jis saugoja daiktą ar asmenį — tokioje vietoje, iš kur geriau saugoti.
2. Vieninis sargybinis išorės poste — iš tos įėjimo pusės, iš kurios geriau saugoti, šalia būdelės, kad lygiuotų su jos priekiu ir liestų ją alkūne (1. brėž.).

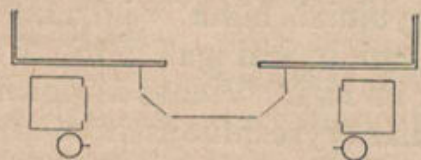

1. brėž.

P a s t a b a. Vieninio išorės sargybinio vieta šalia būdelės privaloma tik statymo ir pamainymo momentais. Kitu metu jis gali vaikščioti (108 str.). Be to, jis turi stovėti prie būdelės ir tą laiką, kada jis eina garbės sargybinio pareigas.

3. Poriniai sargybiniai — abu vienas prieš kitą abipus įėjimo (išėjimo).

Išorės sargybiniai lygiuojasi su būdelėmis (2. brėž.) .

2. brėž.

Sargybinių pamainymas

Pamainymo laikas

60. Sargybiniai pamainomi kas dvi valandos nelyginėmis valandomis. Jeigu sargyba pamainyta lyginę valandą, tai antroji pamaina eina už valandos.

Jei šalčio būna ne mažiau kaip -15°C arba kad ir mažiau, bet jeigu pučia smarkus vėjas, sargybiniai mainomi kas valanda. Tas pat daroma ir dideliame karštyje, jei pavėsyje būna ne mažiau kaip $+30^{\circ}\text{C}$.

Pamainų vykimas į postus

61. Kiekviena pamaina, eidama į postus (8 pried. 4 p.), rikiuojasi: jei sargybinių ne daugiau kaip trys, — viena eile, o jei daugiau — linija. Pamainai susirikiavus, vedėjui išsakius ir jam prižiūrint, sargybiniai, kam reikia, užtaiso šautuvus. Pamainos eina frontu, vedėjai — du žingsniai priešaky. Pirmą naujos sargybos pamainą vedant, senasis vedėjas eina šalia naujojo iš kairės. Komanduoja naujasis. Porinių sargybinių vyresnysis eina priešaky.

Jeigu į sargybą paskirtos dvi vedėjų pamainos, tai pirmą kartą eina abiejų pamainų naujosios sargybos vedėjai, o sargybinius paskui jie vedžioja pakaitomis. Pirmą kartą antrosios pamainos vedėjas eina tarp senojo ir naujojo vedėjo.

62. Eidamos pamainos laiko šautuvus ant peties. Ginkluotos kardais ir karabinais arba

pistoletais laiko nuogus kardus ant peties, karabinus už pečių, o pistoletus — makštyse.

P a m a i n y m o t v a r k a
(8 pried. 5 p.)

63. Besiartinant pamainai prie sargybinio, už 10 žingsnių vedėjas komanduoja: **ramiai!** Pagal šią komandą sargybinis atsistoja ramiai ir, jei ginkluotas šautuvu, ima jį prie kojos.

Už dviejų žingsnių nuo sargybinio vedėjas sustabdo pamainą, komanduodamas: *pamaina, -stok!* ir pats sustoja prieš dešinįjį pamainos sparną, pasisukdamas kairėn.

Jei naujosios sargybos eina abiejų pamainų vedėjai, tai pirmos pamainos vedėjas sustoja per du žingsnius prieš pamainos priekį, o antros pamainos vedėjas — šalia jo iš kairės.

Senosios sargybos vedėjas sustoja prieš kairįjį sparną, pasisukdamas dešinėn.

64. Pamainai sustojus, vedėjas komanduoja: *N posto pamaina, į postą žengte - marš!* Tąja komanda senasis sargybinis žengia žingsnį dešinėn, o naujasis išžengia į jo vietą ir priima postą, stovėdamas nugara į pamainą, jei nereikia apžiūrėti perduodamų posto daiktų.

Likusieji pamainos sargybiniai žengia po žingsnį, užimdami panumeriui vienas kito vietas: antras — pirmo, trečias — antro ir t. t.

65. Postas perduodamas žodžiais: „Postas X (visos pareigos šiame poste); perduoti yra antspaudų, durų, spynų, kailiniai“ ir t. t.

66. Perduodamas spynas, antspaudus, dėžes senasis sargybinis turi parodyti, o naujasis — įsitikinti, ar viskas yra kaip reikiant, tvarkoje (112 str.). Prižiūri juos ir padeda jiems patikrinti vedėjas, o pirmą naujos sargybos pamainą pastatant — abu vedėjai, senasis ir naujasis.

Pastebėjus kokį trūkumą (sugadintą antspaudą ar panašų dalyką), elgiamasi 120 ir 129 str. nurodyta tvarka.

Jei sargybinis apsilkęs posto drabužiais, tai juos perduoda patikrinus postą. Vienam nusivilkti, o kitam apsilikti padeda vedėjas.

P a s t a b a. Priekiniui sargybiniui padeda trimičius.

67. Viską patikrinus, jei postas priimamas, tai abiem sargybiniams vėl sustojus kaip jie buvo iš pradžių sustoję (64 str.), naujasis pasisuka aplink. Senasis sargybinis, vedėjui sukomandavus: *senasis sargybini, nuo posto žengte -marš!*, eina į kairįjį pamainos sparną, o penkių postų — į pamainos pirmos eilės vidurį.

Marš ištarus, postas laikomas priimtu (perduotu).

68. Poriniai sargybiniai mainosi 63, 64, 65 ir 67 str. išdėstytomis taisyklėmis. Vyresnysis pirma pamaino jaunesnįjį sargybini, o paskui pats pasimaino su senosios pamainos vyresniuoju. Su pirmąja naujosios sargybos pamaina turi eiti ir senosios sargybos antros pamainos vyresnysis. Eina jis greta su vyresniuoju iš kairės.

69. Pamainydamas vidaus postų sargybinius, vedėjas, privedęs pamainą prie įėjimo, ją sustabdo; paskui komanduoja: *N posto sargybini, į postą žengte-marš!* Sargybinis eina paskui vedėją, laikydamas šautuvą prie kojos (kardą ant peties). Įėjęs į vidų, pamaino senąjį sargybini kaip nurodyta 63—67 str.

70. Visus sargybinius pamainęs, senąją sargybą vedėjas veda į sargybinę. Jei ši pamaina yra senosios sargybos, tai nuo paskutinio posto ją veda senosios sargybos vedėjas, pasikeitęs vietomis su naujosios sargybos vedėju (8 pried. 5 d punktas).

71. Grįžus pamainai, vedėjas duoda išimti šovinius šaudymo statuto taisyklėmis ir kaip nurodyta šio statuto 14 str., pats patikrina ir paskui liepia užsegti šovinines. Ašmeninius ginklus liepia įdėti į makštis.

72. Pamainai išėmus šovinius, vedėjas įveda pamainą į sargybinę, raportuoja sargybos vado padėjėjui (jei jo nėra — pačiam vadui) ir jo liepimu paleidžia pamainą ilsėtis, sustačius šautuvus į stovus.

Sargybinio statymas naujame poste ir visiškas nuėmimas

73. Kai sargybinis statomas naujame poste arba kai visai nuimamas nuo posto, tai vedėjas tatai vykdo sargybos vado arba jo padėjėjo akivaizdoje. Jei sargybinis nuimamas nuo posto tik laikinai, kada saugojamieji daiktai pereina į betarpe priežiūrą asmens, kuriam pagal postų lentelę tie daiktai priklauso,

tai nuimant ir vėl pastatant sargybini, be sargybos vado arba jo padėjėjo, turi dalyvauti ir tas asmuo.

Visais atvejais griežtai laikomasi 120, 121, 155—157 str. taisyklių, ir visi tie asmenys pasirašo sargybos įrašuose.

VIII SKIRSNIS

TVARKA SARGYBOSE

Pamainų siuntimas ir priėmimas

74. Antrajai ir kitoms pamainoms siųsti į postus sargybos vadas (I rūšies sargybose — jo padėjėjas) liepia žmonėms paimti šautuvus ir susirikiuoti. Vedėjai išvedžioja juos į postus. Priekinis sargybinis eina iš sargybinės tiesiai prie būdelės ir pamaino senąjį sargybini, sargybos vado padėjėjui prižiūrint.

75. Kiekviena pamaina, grįžus į sargybinę, priimama 71 ir 72 str. taisyklėmis.

Vidaus tvarka sargybose

76. Niekas iš sargybos sudėties karių negali išeiti iš sargybinės be sargybos vado įsakymo, kuris gali būti duodamas tik tarnybos reikalais.

77. Šautuvai ir karabinai turi būti sustatyti stovuose pamainų ir postų tvarka, kad, prireikus, būtų galima kuo skubiausiai juos paimti.

Pistoletų ir kardų sargybos kariai niekada nuo savęs nenusiima.

78. Nuo vakarinio ligi rytinio patikrinimo sargyboje leidžiama miegoti:

1) tai sargybinių pamainai, kuri yra vėliau grįžusi iš postų;

2) vedėjams: jei jų yra viena pamaina, tai laisvais nuo tarnybos pareigų protarpiais, o jei dvi pamainos, tai pakaitomis, kaip ir sargybinių pamainoms;

3) palydovams, trimičiui ir pasiuntiniams — laisvais nuo tarnybos pareigų protarpiais.

Nuo rytinio ligi vakarinio patikrinimo visą laiką visi sargybos kariai будi.

Ilsimasi sargyboje nenusirengus ir nenusiėmus aprangos, tik atsiseigus apikakles. Išvykstant pamainai į postus, eilinė pamaina prikeliamama.

79. Sargyboje turi būti tvarka ir tyla. Dainuoti, groti, šokti, žaisti ir kortuoti draudžiama. Taip pat ko griežčiausiai draudžiama nešti į sargybines svaigiųjų gėrimų. Rūkyti leidžiama arba tam tikrame kambaryje, arba išeinamoje vietoje, arba ore. Budinčioji pamaina turi būti kaip reikiant apsirengusi ir su visa apranga, tik kepurės (šalmus) gali nusiimti.

Laikraščius, knygas skaityti ir rašyti leidžiama.

80. Naktį, kada viena sargybinių pamaina ilsisi, įeinant į sargybines viršininkui, turinčiam teisę tikrinti sargybas, be atskiro įsakymo sargyba nerikiuojama ir ginklų neima, tik budinčioji pamaina atsistoja ir užsideda kepurės (šalmus).

81. Sargybines turi būti tvarkinga. Grindys ir laiptai turi būti švariai nušluoti, sargybos aikštė — nušluota, išlyginta ir smėliu pabarsyta. Nuo sutemų ligi aušros turi būti šviesa sargybos kambary, vidaus postuose, areštuotųjų kameroose, išeinamose vietose, koridoriuose ir atskirame sargybos vado kambary. Sargybos ir areštuotųjų kambariuose turi būti ne mažiau kaip $+15^{\circ}\text{C}$. Krosnys turi būti kūrenamos ne vėliau kaip 18 valandą. Vakarienei pašildyti ugnis gali būti laikoma ne ilgiau kaip iki 20 valandos.

P a s t a b a. Sargybines įrengimas — 1. priedėlyje.

82. Sargybinese turi būti sargas (kareivis), kuris betarpiškai priklauso sargybos vado ir gali išvykti tik jo leidimu. Sargas turi švariai ir tvarkingai laikyti sargybines ir jos inventorių, atsakyti už kurą ir šviesos priemones, kūrenti krosnis, žibinti lempas ir t. t. Jo pareigos turi būti išdėstytos atskiroje įgulos komendanto (dalyje — dalies vado) patvirtintoje instrukcijoje.

83. Jei sargybinei duodama per maža kuro ar šviesos arba šiaip kas netvarkinga, tai sargybos vadas praneša apie tai įgulos (dalies) budėtojui ir pažymi sargybų įrašuose.

Vakarinis ir rytinis patikrinimas

84. Patikrinimai visose sargybose daromi: vakarinis — 21 val., o rytinis — įgulos viršininko (dalyje — dalies vado) nustatytą valan-

dą. Sargybose su priekiniu sargybiniu 15 minučių prieš patikrinimą trimitčius sargybos aikštėje trimituoja „garsą“. Patikrinimo laikui atėjus, jis vėl trimituoja „aušrinę“ ar „vakarinę“. Sargybos vadas išveda sargybą į aikštę ir patikrina bendra tvarka. Patikrinimo metu tautos himnas negiedamas, o maldą kalba vienas iš sargybinių.

Jei šalčio būna daugiau kaip -5°C , arba jei lyja, sargyba rikiuojama sargybiniėje. Trimitčiai išeina į aikštę, jei šalčio yra mažiau kaip -10°C .

85. Sargybose, kur nėra priekinio sargybinio, patikrinimui netrimituojama, o pats patikrinimas daromas sargybiniėje.

Kas ir kuria tvarka įleidžiamas į sargybinię

86. Į sargybinię įleidžiami atvykę: 1) sargybos patikrinti; 2) sargybos pamainyti; 3) išimti arba įdėti pinigus į sargybos saugojamas pinigų dėžes; 4) pasimatyti su areštuotaisiais, jei turi leidimą; 5) pasimatyti su sargybos vadu tarnybos reikalais.

87. Turintieji teisę tikrinti sargybas leidžiami nesustabdant, jei priekinis sargybinis juos pažįsta. Jei sargybinis nepažįsta, tai skambina vieną kartą varpu arba elektriniu skambučiu, kad išeitų sargybos vado padėjėjas. Padėjėjas, jei atvykusį pažįsta, leidžia į sargybinię, jei ne — praneša sargybos vadui. Sargybos vadas leidžia tikrinti sargybą paklauses, jei reikia, atsiliepiamo (100 str.).

88. Visus paminėtus 86 str. 3, 4 ir 5 punktuose asmenis sargybinis sulaiko, neįleisdamas į sargybos aikštę, ir sužinojęs iš jų, kad turi reikalo įeiti į sargybinię, iššaukia sargybos vado padėjėją. Padėjėjas leidžia tuos, kurie turi teisę įeiti, o jei pats negali šio klausimo spręsti — praneša sargybos vadui.

89. Sargybose, kur nėra priekinio sargybinio, išskyrus sargybas rūmų viduje, visus įleistus į sargybinię asmenis išklausinėja sargybos vadas, išskyrus tuos, kurie turi teisę tikrinti sargybas, jei sargybos vadas juos pažįsta.

Iššaukimas sargybų su ginklais

90. Sargybos šaukiamos su ginklais: 1) prasidėjus žmonių susibūrimui, nerimui, riaušėms ar gaisrui netoli nuo sargybinių; 2) atvykus naujai sargybų pamainai; 3) vakariniam patikrinimui; 4) įsakius tiems asmenims, kurie turi teisę šaukti su ginklais; 5) pagarbai reikšti.

91. Iššaukiant sargybą su ginklais, priekinis sargybinis du sykius suskambina varpu ar skambučiu arba, jei šių priemonių nėra, šaukia *sargyba, aikštėn!* ir atsistoja savo vietoje ties būdele, kur pasilieka, kol sargyba stovi su ginklais. Kur nėra priekinio sargybinio, sargybos vadas komanduoja: **ginklus!** Paėmus ginklus, sargyba surikiuojama sargybiniėje, o jei yra priekinis sargybinis ir oras nekliudo — sargybos aikštėje. Po to sargybos vadas daro kas reikalinga, žiūrint iššaukimo tikslo.

92. Jei prie iššauktos su ginklais sargybos būna įgulos (dalies) budėtojas ir jo padėjėjas, tai jiedu atsistoja: padėjėjas — į dešinę nuo trimičiaus, o budėtojas — į dešinę nuo padėjėjo.

Patruliai iš sargybų sudėties

93. Patruliai iš sargybų sudėties siunčiami sargybos vado arba jo padėjėjo įsakymu: 1) patikrinti sargybinių budrumo; 2) išaiškinti kurio įvykio netoli nuo sargybinės arba kuriame poste; 3) prireikus sustiprinti sargybų rajono apsaugą.

Patrulių skaičių ir jų siuntimo laiką nustato sargybos vadas.

94. Sargybos patrulis susideda iš vado (sargybos vado padėjėjo arba vedėjo) ir dviejų patrulininkų iš budinčios sargybinių pamainos.

95. Jei poste būtų rastas susirgęs sargybinis, patrulio vadas pamaino jį vienu iš patrulininkų, o kitą jų siunčia tuoj pranešti sargybos vadui.

Pamainyti susirgusį sargybinių patrulio vadas gali: jei jis yra sargybos vado padėjėjas — tai bet kurio posto sargybinių, o jei vedėjas — tai tik to posto, kuris jo priklauso. Priešingu atveju turi būti iššauktas atitinkamas vedėjas su pamaina.

96. Jei patrulis rastų kuriame poste sargybinių be sąmonės arba visai jo nerastų, tai patrulio vadas tuojau turi pranešti sargybos vadui, ir kitas sargybinis statomas šiame poste kaip naujame (73 str.).

97. Jei beeidamas patrulis pastebėtų plėšimą ar šiaip kokį smurtą ir jei policijos nėra, tuoj griebiasi priemonių jam sustabdyti ir iššaukia policiją. Jei tokiu atveju policija prašytų padėti ką suimti, tai patrulis turi jai padėti.

98. Pastebėjęs gatvėje sužeistą ar sunkiai susirgusį, patrulis praneša artimiausiam policininkui ir ligi jo atvykimo kuo galėdamas padeda. Jei ligi sargybinės yra arčiau negu ligi policijos, tai pirmiausia patrulis praneša sargybos vadui.

IX SKIRSNIS

SARGYBŲ TIKRINIMAS

99. Sargybas tikrina:

- 1) tiesioginė sargybų vyresnybė: a) įgulos sargybas — įgulos viršininkas, įgulos komendantas ir įgulos budėtojas; b) vidaus sargybas — dalies vadas ir dalies budėtojas;
- 2) šios vyresnybės pavedami asmenys, būtent, įgulos komendantui pavedus — jo padėjėjas arba įgulos adjutantas (placadjutantas), o budėtojui pavedus — budėtojo padėjėjas;
- 3) visi tiesioginiai viršininkai tos dalies, iš kurios paskirtos sargybos, pradėdant nuo kuopos vado;
- 4) Kariuomenės Štabo ir divizijos štabo viršininkai.

100. Atvykus kam tikrinti sargybų, sargybų vadai komendanto padėjėjo ir įgulos adju-

tanto visada klausia atsiliepimo, o visų kitų — tik tada, kai iš veido jų nepažįsta.

Paskui, jei sargyba nešaukiama su ginklais, ji rikiuojama be jų sargybinėje, o sargybos vadas, sukomandavęs, raportuoja atvykusiam viršininkui (9 pried.).

101. Jei tikrinti atvyksta kuopos vadas, budėtojo padėjėjas arba įgulos adjutantas, tai jie niekada nešaukia sargybos su ginklais, o I rūšies sargybose, be to, sargybų vadai jiems neraportuoja.

Nuo vakarinio ligi rytinio patikrinimo sargyba niekam nerikiuojama, o tik budinčioji paima užsideda kepurės ir atsistoja ramiai.

102. Jei asmuo, atvykęs tikrinti sargybos, reikalautų palydovų postams apžiūrėti, tai pirmos ir antros rūšies sargybose duodama jam vienas vedėjas ir pasiuntinys; trečios rūšies sargyboje eina pats sargybos vadas, palikdamas savo vietoje vyresniąjį kareivį.

103. Įgulos viršininkas, įgulos komendantas, įgulos budėtojas (dalyje — dalies vadas, dalies budėtojas), pastebėję sargybų tarnyboje kokių nors trūkumų, patys duoda kam reikia nurodymų vietoje, neišskiriant ir sargybinio; visi kiti asmenys, tikrinantieji sargybas, arba šiaip koks karininkas tokiais atvejais turi pranešti sargybos vadui, patys nedarydami sargybiniui jokių pastabų arba nurodymų.

104. Patikrinę sargybas, viršininkai rašo apie tai sargybų įrašuose, pažymėdami patikrinimo laiką ir ką jie yra pastebėję.

Jei būtų pastebėti dideli trūkumai, tai asmenys, kurių sargybos priklauso tiesiogiai ar betarpiškai, tuoj imasi reikalingų priemonių, o

visi kiti, kurie turi teisę tik tikrinti sargybas, apie pastebėtus trūkumus tuojau praneša įgulos viršininkui arba įgulos komendantui (dalyje — dalies vadui).

X SKIRSNIS

SARGYBOS SUDĖTIES KARIŲ PAREIGOS IR TEISĖS

Sargybinio pareigos ir teisės

a) Bendrosios pareigos

105. Sargybinis yra neliečiamas asmuo. Jo neliečiamybę laiduoja: 1) jo speciali priklausomybė (6 str.), išeinant jam iš priklausomybės nuolatinių savo tiesioginių viršininkų; 2) draudimas bausti jį viršininkams, kol eina sarg. pareigas (9 str.); 3) draudimas jį šnekinti arba davinėti jam nurodymų visiems, išskyrus tiesioginę sargybų vyresnybę (103 str.); 4) bendra visų (ir civiliinių ir karių) pareiga neprieštaraujant vykdyti visus sargybinio tarnybinius reikalavimus; 5) padidinta baudžiamoji atsakomybė už nevykdymą jo teisėtų reikalavimų, už jo įžeidimą arba už pasikėsinimą ant jo (Karo baudž. statuto 113, 114, 116, 117, 118, 119 str.); 6) sargybinio teisė vartoti ginklą tais atsitikimais, kurie nurodyti šio statuto 162—164 str.

106. Sargybinis turi:

- 1) Budriai saugoti savo postą, kol bus pamainytas, nors jo gyvybei grėstų pavojus.
- 2) Žiūrėti tik savo pareigų, nė vienam momentui nepaleisdamas iš rankų savo ginklo.

- 3) Vykdyti sargybos vado, jo padėjėjo ir vedėjo įsakymus, kurie vieni teturi teisę sargybinių pamainyti arba visai nuimti nuo posto.

P a s t a b a. Sargybos vadui ir vedėjui staiga susirgus arba žuvus, sargybinių gali pamainyti arba visai nuimti įgulos (dalies) budėtojas įgulos viršininko arba įgulos komendanto (dalyje — dalies vado) akivaizdoje.

- 4) Atsakinėti į klausimus tų viršininkų, kurie turi teisę tikrinti sargybas (99 str.).

107. Sargybiniui draudžiama: būti poste būdelėje, sėdėti, miegoti, valgyti, gerti, rūkyti, kalbėti, dainuoti, imti pinigų ar šiaip kokius daiktus, tiek savo naudai tiek saugoti, jei saugoti juos duotų tokie asmenys, kurie neturi teisės įsakyti. Jam draudžiama taip pat atlikti poste prigimties reikalai.

108. Išorės postuose sargybiniai gali vaikštinėti po visą jų saugojamą plotą ir šautuvą laikyti kaip patogiau: ant vieno ar kito peties ar ant šovininės po pažastim, laibgaliu į priešakį.

109. Sargybiniai prie areštuotųjų kamerų visuose vidaus postuose laiko šautuvus „prie kojos“ ir stovi vietoje. Bet jei kuriam jų yra reikalas nueiti nuo vietos, kad geriau galėtų eiti savo pareigas arba sustabdyti kokį smurtą, nesudarant tuo pavojaus savo postui, tai jis ne tik kad gali, bet ir turi taip padaryti.

110. Jei netoli nuo posto daroma netvarka ar keliamas triukšmas, tai sargybinis reikalauja nurimti. Jei mato, kad vienas nepajėgs nu-

raminti, tai tuojau praneša sargybos vadui, šaukdamas, švilpdamas, elektros skambučiu, per praeivius, per artimiausius sargybinius, sutartu ženklų arba, pagaliau, šūviu. Taip pat jis elgiasi gaisrui netoli nuo jo ištikus ir pats susirgęs.

111. Ginklus sargybiniai vartoja 162—164 str. nustatytomis taisyklėmis.

b) Ypatingos įvairių postų sargybinių pareigos

Pinigų dėžės arba sandėlio sargybinis

112. Pinigų dėžės ar sandėlio sargybinis: 1) priimdamas postą, turi ypatingai akylai apžiūrėti duris, dangčius, spynas, antspaudus ir t. t. (66 str.); 2) saugodamas jis nieko neprireidžia be vedėjo, sargybos vado padėjėjo arba paties sargybos vado įsakymo; 3) kai saugojamoji laikykla atidaroma nustatyta tvarka (121 str.), nenuimant sargybinio, tai nuo laikyklos atidarymo momento ligi uždarymo ir antspaudavimo momento šio posto sargybinis nieko neprireidžia be leidimo to asmens, kuris vedėjo akivaizdoje tą laikyklą atidarė.

Sprogstamosios medžiagos sandėlio sargybinis

113. Sprogstamosios medžiagos sandėlio sargybinis žiūri: 1) kad niekas nevažinėtų, nerūkytų, nekūrentų ugnies, nešaudytų arčiau negu nurodyta postų lentelėje arba pažymėta vietoje specialiomis rodyklėmis.

114. Teisėtiems asmenims sandėlių nustatyta tvarka atidarius, jei sargybinis nenuimamas, jis saugoja postą kaip saugojęs, bet už saugumą sandėlio viduryje atsako tas viršininkas, kurio betarpėje valdžioje yra sandėlis ir kuris turi žiūrėti, kad visi įeinantieji į sandėlį asmenys laikytųsi reikalingų saugumo taisyklių.

Areštuotųjų sargybinis

115. Areštuotųjų sargybinis nieko prie jų neprileidžia be savo vedėjo, sargybos vado arba jo padėjėjo. Sargybinis prie areštuotųjų kameros durų žiūri pro angą (langelį), ką veikia areštuotieji. Pastebėjęs ką draustina, sargybinis arba pats išpėja areštuotuosius arba praneša sargybos vadui. Išorės sargybinis žiūri, kad areštuotieji negadintų langų, grotų, nieko nemėtytų pro langus ir nesikalbėtų su praeiviais; taip pat neleidžia ir praeiviams jų kalbinti.

Jei areštuotieji neklauso sargybinio, tai jis iššaukia sargybos vadą (110 str. numatytu būdu). Ypatingais atsitikimais sargybinis turi vartoti ginklą (162—164 str.).

Stovėdamas prie kalėjimo vartų, sargybinis niekam neleidžia nei įeiti, nei išeiti be kalėjimo administracijos leidimo.

Sargybinis gaisro arba potvynio vietoje

116. Gaisro ar kitokių nelaimių vietoje sargybinis eina tokias pareigas, kokias paskiria vyresnybė.

Priekinis sargybinis

117. Priekinis sargybinis turi: 1) saugoti sargybines ir leisti į ją asmenis 86—88 str. išdėstytomis taisyklėmis; 2) iššaukti sargybą su ginklais 90 str. nurodytais atvejais; 3) iššaukti sargybos vadą, jei jo kas reikalauja.

Vedėjo pareigos ir teisės

118. Vedėjas klauso ir vykdo įsakymus tik sargybos vado ir jo padėjėjo, o jų nesant (pavyzdžiui, jiems žuvus), — įgulos viršininko (dalies vado).

119. Vedėjas turi žinoti savo postų skaičių, kur jie yra ir kiekvieno jų ypatingas pareigas.

Iš senosios sargybos vedėjo jis turi gauti antspaudų pavyzdžius.

120. Statydamas sargybinius, vedėjas turi: 1) apžiūrėti, ar tvarkoje, ar nesugadinti posto daiktai, spynos, antspaudai ir jų virvelės; 2) palyginti antspaudus su jų pavyzdžiais; 3) prižiūrėti, kad senasis sargybinis taisyklingai perduotų naujam postą ir kad naujasis savo pareigas gerai suprastų; 4) prižiūrėti sargybiniuje ginklų užtaisymą ir ištaisymą.

Jei pamainant sargybinių būtų rasta kas sugadinta poste (66 str.), vedėjas sustabdo posto priėmimą ir iššaukia sargybos vadą arba jo padėjėją.

121. Prie pinigų dėžių ar turto laikyklų vedėjas prileidžia ką reikia tik sargybos vado įsakymu. Prieš jų atidarymą jis turi palyginti antspaudus su turimais jų pavyzdžiais. Paskui,

jei dėžė ar laikykla atidaryta ilgesniam laikui, tai vedėjas, žiūrėdamas postų lentelės nurodymų, arba palieka sargybini poste eiti tas pareigas, kurios šiam atvejui bus nurodytos postų lentelėje, o pats grįžta į sargybinių, arba visai nuima sargybinių pagal 73 str. ir nuveda jį į sargybinių. Antspaudui iš naujo uždėti ir postui priimti vedėjas turi į postą atsinešti antspaudu pavyzdį.

Sargybos vado padėjėjo pareigos ir teisės

122. Sargybos vado padėjėjas betarpiškai priklauso sargybos vado ir, prireikus, jį pavaduoja.

Jis turi žiūrėti, kad visi sargybos kariai gerai eitų savo pareigas ir kad sargybiniėje būtų tvarka.

123. Sargybos pasimainant, sargybos vado padėjėjas priima sargybinių inventorių pagal sąrašą. Jis turi laiku siųsti sargybinių pamainas į postus. Pamainoms iš postų grįžus, išklauso vedėjų raportus ir pats paskui raportuoja sargybos vadui (72 str.).

Žiemos metu jis apžiūri grįžusius sargybinius, ar kas ko nenušalo, o tatai pastebėjęs, tuoj praneša sargybos vadui.

124. Daboklėje sargybos vado padėjėjas, pasimainant sargybos, kartu su sargybos vadu, o vėliau, prireikus, vienas apžiūri kameras, jų inventorių ir pačius areštuotuosius. Kamerų raktus jis laiko pas save, bet leisti ką nors į kamerą ar iš kameros jis gali

sargybos vado įsakymu. Tik į išeinamąją vietą jis leidžia areštuotuosius (10 pried. 10 ir 18 str.) sargybos vado nesiklausdamas.

Sargybos vado pareigos ir teisės

a) Bendrosios pareigos

125. Nuo to momento, kai skirstymo metu sargybos pereina į sargybų vyresnybės priklausomybę (7 str.), sargyba visiškai priklauso sargybos vado. Jis atsako už kiekvieną sargybos sudėties kari. Todėl jis turi gerai mokėti ne tik savo, bet ir kiekvieno jų pareigas.

126. Sargybos vadas klauso ir vykdo įsakymus įgulos viršininko, įgulos komendanto ir įgulos budėtojo (dalyje — dalies vado ir budėtojo). Betarpiškai sargybos vadas priklauso budėtojo, o jei yra jo padėjėjas, tai padėjėjo.

Jei įgula padalyta rajonais, tai sargybos vadas, betarpiškai priklausydamas rajono budėtojo, tiesiogiai iš eilės priklauso įgulos budėtojo.

Visų šių viršininkų įsakymai, jei jie duodami per kitus asmenis, turi būti sargybos vado patikrinti, užklausiant atsiliepimo. Jei sargybos vadui kiltų abejonių dėl įsakymo tikrumo, jis gali reikalauti pakartoti jį raštu arba kitais kuriais būdais patikrinti jo tikrumą.

127. Sargybos vadui draudžiama: išeiti iš sargybai pavesto rajono, leisti į sargybinių svečius ir šiaip pašaliečius, paleisti ką nors iš

sargybos sudėties, padidinti, sumažinti ar perkelti postus bei sargybinius, išskyrus 133 str. nurodytą atsitikimą.

128. Išleisdamas pirmąją pamainą į postus, sargybos vadas tikrina dar sykį, ar sargybiniai moka ir supranta savo pareigas.

Sargybiniams postuose patikrinti, ar gerai eina savo pareigas, sargybos vadas protarpiais siunčia patrulius (93 ir 94 str.).

129. Jei, pamainant kurią sargybinių, pasirodytų kokių trūkumų (66 ir 120 str.), tai iššauktas į postą sargybos vadas (arba padėjėjas, jei jis yra) tuojau vietoje, dalyvaujant vedėjui arba abiem vedėjams, jei postas primamas iš senosios sargybos, o taip pat abiem (senajam ir naujajam) sargybiniams, surašo smulkų aktą apie surastą trūkumą; aktą visi dalyviai pasirašo.

Surašius aktą, sargybos vadas (arba jo padėjėjas) įsako pamainyti sargybinių, posto perdavimo-priėmimo metu pažymint ir į aktą įrašytąjį trūkumą, o pats tuoj praneša įgulos (dalies) budėtojui.

Surašytąjį aktą sargybos vadas prideda prie sargybos įrašų, juose tatai pažymėdamas. Jei trūkumai pašalinami sargybai nepasimainius, tai jis tatai pažymi tame pačiame akte ir sargybų įrašuose, o pasirašo jis pats, vedėjas, sargybinis ir tas asmuo, kuris tą trūkumą pašalino arba pataisė. Jei trūkumas pašalinamas sargybai pasimainius, tai naujosios sargybos vadas tatai pažymi tik sargybos įrašuose, o pasirašoma kaip aukščiau nurodyta. Kol rastasis trūkumas nepašalintas, šis postas turi būti dažniau tikrinamas.

Jei surašant aktą paaiškėtų postą saugojusio sargybinio nusikalstamasis darbas, tai jis tuojau suimamas sargybos vado įsakymu ligi tolesnio vyresnybės nurodymo.

130. Susirgus sargybiniui poste arba kam kitam iš sargybos sudėties, sargybos vadas siunčia ligonį į jo dalį arba į artimiausią ligoninę ir per įgulos (dalies) budėtoją pareikalauja iš tos pačios dalies kitą karių.

Poste susirgęs sargybinis, jei jį užtinka patrulis, pamainomas 95 str. tvarka. Visais kitais atvejais — 73 str. nurodyta tvarka, t. y., dalyvaujant sargybos vadui arba jo padėjėjui.

Jei, radus poste sargybinių be sąmonės arba visai jo neradus, dar atsirastų kokių trūkumų ar kas būtų sugadinta, — elgiamasi 129 str. nurodyta tvarka.

131. Jei sargybos vadas pats susirgtų, tai savo pareigas perduoda savo padėjėjui, o jo nesant, vyresniajam sargybos kariui. Apie savo ligą tuoj praneša įgulos (dalies) budėtojui, bet pats be jo leidimo palikti sargybos negali.

132. Ištikus sargybinės gaisrui, sargybos vadas tuoj išveda sargybą ir areštuotuosius į saugią vietą ir griebiasi priemonių gelbėti turtui. Tardomieji ir pašauktieji tieson apstatomi apsarga, o drausmės tvarka areštuotieji turi padėti gelbėti turtą.

133. Jei dėl gaisro ar potvynio sargybiniams gresia pavojus, tai sargybos vadas siunčia vedėjus pastatyti sargybinius taip, kad nebūtų jiems pavojaus,

Pavojui praėjus, sargybos vadas liepia statyti sargybinius atgal į savo vietas.

Apie visus tokius atsitikimus sargybos vadas praneša įgulos (dalies) budėtojui.

Jei kuris postas būtų visai sunaikintas, tai sargybinis nuimamas 73 str. taisyklėmis, bet tik tada, kai gaunamas įgulos viršininko (dalies vado) nurodymas raštu.

134. Jei netoli nuo sargybinės arba kurio posto (110 str.) įvyksta koks triukšmas, riaušės ar muštynės, tai sargybos vadas tuoj praneša policijai. O jei netoli nuo sargybinės telkiasi minia, tai sargybos vadas tuojau surikiuoja sargybą ties sargybine, kad galėtų ginklu atremti kiekvieną kėsinimąsi pulti sargybą, ir tuojau praneša įgulos (dalies) budėtojui.

135. Jei policija pareikalautų iš sargybos pagalbos, sargybos vadas turi paskirti šiam reikalui ne daugiau kaip trečdalį sargybinėje esančių žmonių, jeigu pačiai sargybai negresia pavojus.

136. Jei netoli nuo sargybinės arba posto atsitiktų kokia nelaimė ir būtų sužeistų, tai sargybos vadas turi suteikti pirmąją pagalbą, kuo gali, ir tuoj iššaukti policiją.

137. Karius, sulaikytus pačių viršininkų, vyresniųjų arba policijos, sargybos vadas priima ligi tolesnio nurodymo su sulaikiusiųjų asmenų rašteliais, kuriuose nurodoma sulaikymo priežastis.

Priimtus, jei yra daboklė, uždaro į laisvas kameras, o jei jų nėra, laiko sargybinėje ir tuojau paklausia įgulos (dalies) budėtoją, ką toliau su jais daryti.

138. Apie visus ypatingus įvykius sargyboje arba postuose ir apie tai, kas dėl jų pada ryta sargybos vadas praneša įgulos (dalies) budėtojui.

Pranešimus, jei pasiuntinio nėra, siunčia pe bet kurį kitą sargybos sudėties kareivį.

b) Ypatingos pareigos

Vyriausios sargybos vado pareigos

139. Vyriausios sargybos vadas turi: 1) žiūrėti, kad daboklėje būtų laikomasi nustatyto tvarkos (10 pried.); 2) neleisti areštuotiems pabėgti; 3) žiūrėti, kad areštuotiems būtų laiku duodamas tinkamos rūšies, iš sveikų produktų ir tinkamai pagamintas valgis.

140. Sargybai pasimainant, sargybos vada priima areštuotuosius pagal areštuotųjų knygą (11 pried.), šaukdamas kiekvieną pavarde, ir drauge su savo padėjėju apžiūri areštuotuosius ir kameras 10 priedėlio taisyklėmis.

Po to senosios ir naujosios sargybų vadai pasirašo areštuotųjų knygoje, sąrašo pabaigoje vienas, kiek areštuotųjų ir jų daiktų perdavė kitas — kiek priėmė.

141. Apžiūrėjimo metu radęs ką sugadintą sargybos vadas reikalauja iš to asmens, kiekno žinioje yra daboklė, tuojau pataisyti. Svarbesniais atvejais, jei gresia areštuotųjų pabėgimas, sargybos vadas griebiasi reikalingi

priemonių ir praneša įgulos (dalies) budėtojui.

142. Jei areštuotieji kuo pasiskųstų, sargybos vadas turi įsitikinti, ar jų skundas teisingas. Jei teisingas, tai tuojau praneša (rašytą skundą — pristato) įgulos (dalies) budėtojui.

Skundžiantis turi būti laikomasi bendrosios skundų tvarkos.

143. Atvestus areštuotuosius sargybos vadas priima, o laikomus — paleidžia arba kur reikia siunčia tik gavęs įsakymą tų asmenų, kurie turi teisę jam įsakyti, paprastai komendanto (12, 12a ir 13 pried.).

Priėmęs, paleidęs arba išsiuntęs areštuotąjį, sargybos vadas tuojau įrašo į areštuotųjų knygą.

Atvesti sulaikytieji 137 str. tvarka ligi vyresnybės nurodymo laikinai saugojami, neįrašant jų į areštuotųjų knygą.

Vidaus sargybose sargybos vadas priima suimtuosius į daboklę su kuopų vadų ir jiems lygių viršininkų pasirašytais arešto lapeliais ir su dalies budėtojo pažymėjimais dėl priėmimo, dėl šilto valgio ir dėl arešto pabaigos (12a pried.); suimtieji paleidžiami arba kur siunčiami tik dalies budėtojo įsakymu.

144. Sargybos vadas turi dalyvauti priimanant suimtuosius į daboklę arba kur siunčiant iš daboklės. Jis turi patikrinti siunčiamuosius arba priimamuosius pagal sąrašą ir pagal raštus, su kuriais jie siunčiami.

145. Jei sargybos vadas žino, kad siunčiamas suimtasis yra svarbus nusikaltėlis arba rengiasi pabėgti, tai jis turi sustiprinti jo apsargą ir įspėti apsargos vyresnįjį ir tuos asmenis, kuriems suimtasis siunčiamas.

146. Jei suimtieji kelia riaušes, tai sargybos vadas turi juos numalšinti. Jei suimtieji geruoju neklauso, jis turi juos jėga priversti klausyti, o jei negalima numalšinti — įsako vartoti ginklą (162—164 str.).

147. Suimtajam pabėgus, sargybos vadas tuojau praneša policijai ir įgulos (dalies) budėtojui. Sargybinėje turi būti nurodymai, kuriam policijos postui reikia tokiais atvejais pranešti.

148. Lankyti suimtuosius sargybos vadas leidžia tik komendantui (dalies vadui) raštu leidus (14 pried.).

P a s t a b a. Prieš duodamas leidimą pasimatyti su tokiais suimtaisiais, kurie yra teismo organų valdžioje, komendantas (dalies vadas) turi turėti tų organų sutikimą.

149. Sargybai pasimainius sargybos vadas tarnybos tvarka (per savo nuolatinius viršininkus) pristato į įgulos valdybą (komendantūrą arba dalies štabą) kartu su sargybų įrašais: 1) leidimus pasimatyti; 2) įsakymus paleisti arba kur nusiųsti suimtuosius ir 3) parašus tų asmenų, kurie priėmė nusiųstus suimtuosius.

*Sargybos vado pareigos kariniuose arba civili-
liniuose kalėjimuose.*

150. Kariniuose ir civiliniuose kalėjimuose sargyba turi: 1) saugoti tik iš oro; 2) kalėjimo administracijai reikalaujant, padėti numalšinti kalinių riaušes.

Sargybos pasimainant, sargybos vadas kalinių nepriima ir kamerų netikrina.

151. Sargyba neatsako, jei kalinys pabėga per kokią pakasą ar kitu kuriuo būdu, jei bėgti pasirengta iš vidaus, sargybai negalint to matyti. Tačiau kaliniams pabėgus, sargybos vadas turi elgtis pagal 147 str.

152. Kalėjimo vartų raktus turi administracija. Jei prie vartų stovi sargybinis, tai pro juos praleidžia 115 str. nurodyta tvarka.

Jei sargyba ar postas būna kalėjimo kieme, tai sargybas tikrinantieji asmenys (99 str.) turi būti leidžiami pro vartus ir dieną ir naktį.

153. Jei kalėjimo administracija reikalauja apsargos kaliniams lydėti, tai sargybos vadas tik tokiais atvejais ją duoda, jei sargyboje yra tam reikalui paskirtų žmonių. Sargybinių apsargai neduoda.

Apsargą skiriant vadovautis Vidaus tarn. st. IV dalies 100 — 102 str.

154. Išleidus kalinius pasivaikščioti į kiemą, sargyba turi būti visiškai pasirengusi (su ginklais sargybinėje arba, jei reikia, kieme, kaip nurodyta 91 str.).

Jei nėra nuolatinio priekinio sargybinio, tai šiais atvejais ties įėjimu į sargybinę statomas laikinas priekinis sargybinis.

*Sargybos vado pareigos saugojant pinigus ir
valstybinį turtą*

155. Prie sargybos saugojamų antspauduotų (arba plombuotų) pinigų dėžių ir valstybės turto sandėlių prileidžiama šiomis taisyklėmis:

1) Sargybos vadui turi būti kiek iš anksto nusiųstas įgulos komendanto (dalies vado) pasirašytas ir su jo antspaudu įsakymas, kuriame turi būti nurodyta, kada ir kokius asmenis reikia prileisti prie dėžės ar sandėlio (7 pried.).

2) Atvykę tame rašte pažymėtieji asmenys turi parodyti sargybos vadui asmens liudijimus, dėžių ir sandėlių antspaudus ir jų pavyzdžius. Sargybos vadas patikrina asmenis, palygina antspaudų pavyzdžius su turimais sargybinėje pavyzdžiais ir, jei viskas tvarkoje, įsako vedėjui tuos asmenis kur reikia prileisti (121 str.).

Jei atvykusių asmenų prileisti negalima, tai sargybos vadas tuojau praneša įgulos (dalies) budėtojui, o atsiųstame rašte pažymi, dėl kurių, būtent, priežasčių neprileido.

156. Jei kuri laikykla atidaroma ilgesniam laikui tarnybos valandomis, pavyzdžiui, piniginė dėžė, mobilizacinė spinta, tokie sandėliai, kuriuose nuolat dirbama, ir t. t., tai prileidimo tvarka turi būti kiek suprastinta, bet tatau turi būti smulkiai nurodyta postų lentelėse.

157. Jei laikykla atidaroma tik trumpam laikui, tai sargybinis nenuimamas ir laikomasi 112, 114 ir 121 str.

Jei atidaroma ilgesniam laikui, tai sargybos vadas, žiūrėdamas postų lentelės nurodymų,

įsako vedėjui arba palikti sargybinių poste eiti tas pareigas, kurios tam atvejui numatytos postų lentelėje, arba visai jį nuimti. Sargybinis vėl pastatomas, kai laikykla uždaroma ir antspauduojama. Visa tai sargybos vadas turi pažymėti sargybų įrašuose, aiškiai išrašydamas, nuo kada ligi kada buvo atdara laikykla, o sargybinis nuimtas.

158. Uždarius ir antspaudavus laikyklą ir vedėjui ir sargybiniui įsitikinus, kad poste viskas tvarkoje (112, 120 str. 1 ir 2 punktai ir 121 str.), prileistasis asmuo pasirašo sargybų įrašuose, kad tą ir tą dieną ir valandą buvo įleistas į tokią ir tokią laikyklą ir tą ar tą valandą laikykla uždaryta.

Laikinios sargybos vado pareigos

159. Jeigu sargyba statoma vietoje, kur susirinko ar turi susirinkti didelė žmonių minia, sargybos vadas pastato, kur nurodyta, sargybinius; likusius kareivius rikiuoja nuošalioje vietoje ir liepia sustatyti šautuvus.

160. Jei laikinoji sargyba paskirta policijai padėti, tai sargybos vadas, padaręs kaip nurodyta 159 str., policijai reikalaujant, likusiais žmonėmis gali padėti tik pagal 135 str.

Patrulius ar jojas siunčiant laikomasi Vidaus tarn. statuto IV dalies 141 str.

161. Gaisro sargybos skiriamos iš gaisro parengties dalies (Vidaus tarn. st. IV dal. 133 str. b. p.). Šių sargybų vadai paprastai betarpiškai priklauso įgulos komendanto arba to vyresniojo kario, kuris tvarko turto gelbėjimą ir saugojimą (Vid. tarn. st. IV dal. 136 str.).

XI SKIRSNIS

GINKLŲ VARTOJIMAS

162. Sargybų tarnyba yra ypatingai svarbi tarnyba, todėl: 1) ji ypatingai saugojama įstatymo (Karo baudž. statuto 113 — 120 ir 150 — 161¹ str.); 2) sargyboje tam tikrais atsitikimais leidžiama vartoti ginklai, neatsakant už padarinius.

Kaip bendra taisyklė, pažymėtina, kad: 1) ginklas turi būti vartojamas tik tada, kai kitokios išeities nebelyka: kai nei išpėjimai negelbsti, nei pagalbos prisišaukti negalima arba, pagaliau, nėra laiko jos ir šauktis; 2) būtinai prireikus vartoti ginklus, jie turi būti taip sumaniai ir energingai pavartoti, kad tikslas būtų tuoj pasiektas.

163. Sargybinis, sargyba, patrulis (93 str.), palydovai arba atskira sargybinių pamaina, prireikus, turi vartoti ginklus:

- 1) saugojamam postui arba asmeniui apginti;
- 2) sau pačiam apsiginti;
- 3) areštuotiems bėgant, priešinantys veiksmu arba jų riaušėms numalšinti.

Kada kokiais ginklais reikia veikti, sprendžia pats sargybinis, sargybai — sargybos vadas, atskirai sargybinių pamainai — vedėjas, patruliui — patrulių vadas, palydovams — vyresnysis.

164. Prieš ginklų vartojimą, jei yra laiko, išpėjamai šaukiama: „stok — šausiu!“ ir parodoma atitinkamais ženklais (užtaisomas šautuvas ir t. t.).

Miniai puolant sargybą (134 str.), sargybos vadas vartoja ginklus laikydamasis Vid. tarn. st. V dalies 126 str. b ir c punktu, 127 ir 128 str.

165. Malšinant areštuotuosius tokiuose kariniuose arba civiliniuose kalėjimuose, kurie turi savo administraciją, sargyba malšinti padeda tik tada, kai administracija to reikalauja (150 str.), o po to, kada ir kokie reikia vartoti ginklai, sprendžia sargybos vadas.

XII SKIRSNIS

SVEIKINIMASIS IR PAGARBOS REIŠKIMAS SARGYBOJE

Kaip sveikinasi ir pagarbą reiškia sargybos

a) Gerbimas iššaukiant sargybą su ginklais

166. Sargyba su ginklais šaukiama gerbti (90 str.):

- 1) respublikos prezidentą,
- 2) svetimos valstybės galvą,
- 3) karines vėliavas,
- 4) krašto apsaugos ministrą,
- 5) kariuomenės vadą.

Be to, dar:

1) bažnytines procesijas, kai einama su švenč. Sakramentu (pavyzdžiui, per Dievo Kūno šventę), bet apie tai sargybos vadas turi būti iš anksto išpėtas tiesioginės vyresnybės;

2) laidotuvių procesijas, kuriose dalyvauja kariuomenės dalis.

167. Gerbti su ginklais šaukiamos tik tokios sargybos, kurios turi priekinį sargybinių. Bet ir tokia sargyba nešaukiama: 1) jeigu ji yra prie daboklės ar kalėjimo; 2) nuo vakarinio ligi rytinio patikrinimo; 3) kai šalčio yra ne mažiau kaip -5°C ; 4) pasimainant sargyboms — nuo senosios sargybos iššaukimo iki jai nueinant namo.

168. Pagerbimo tvarka tokia: 1) sargybinis šaukia sargybą su ginklais, kai tik pamato gerbtiną asmenį ar procesiją; 2) už 20 žingsnių sargybos vadas komanduoja: *ginklu-gerbk!*; 3) jei pagerbiamas asmuo eina į sargybos aikštę, tai sargybos vadas jam raportuoja; 4) kai pagerbiamas asmuo ar procesija bus praėjusi, sargybos vadas komanduoja: *že-mèn!* ir veda į sargybines.

b) Paprastas sargybų sveikinimasis ir pagarbos reiškimas

169. Sargybos, neturinčios priekinio sargybinių, gerbti nešaukiamos, o jei kas iš asmenų, nurodytų 166 str., įeina į sargybines, tai sargyba sutinka juos kaip viršininkus, kurie tikrina sargybą, būtent: sargyba surikiuojama be šautuvų, o sargybos vadas, sukomandavęs: *ramiai!*, prieina su raportu (100 str.).

170. Eidama į postus ir grįždama namo po pasimainymo sargyba sveikinasi bendromis kariuomenės dalių ir komandų sveikinimosi taisyklėmis.

Sargybinių sveikinimasis ir pagarbos reiškimas

171. Sargybinis gerbia ginklu tuos pačius asmenis ir procesijas, kaip ir sargyba (166 str.). Visus kitus viršininkus ir vyresniusius jis pagerbia atsistodamas ramiai.

172. Ginklu negerbiama — nuo vakarinio ligi rytinio patikrinimo. Nei vienaip, nei kitaip pagarbos nereikiama: 1) sargybiniams pasimainant — nuo vedėjo komandos ramiai ligi to momento, kai pamainytas sargybinis atsisoja į pamainos rikiuotę; 2) jei sargybinis stovi prie areštuotųjų kamerų.

173. Išorės sargybiniai prisiartinančiam viršininkui, vėliavai ar procesijai pagerbti sustoja ten, kur jie tuo metu yra.

174. Poriniai sargybiniai gerbia abudu kartu be komandos. Jaunesnysis sargybinis žiūri į vyresnijį ir suderina savo veiksmus su vyresniojo veiksmais.

XIII SKIRSNIS

SARGŲ TARNYBA

Sargų postų steigimas, sudėtis ir priklausomybė

175. Nedideliems maisto, pašaro, aprangos ir panašaus turto sandėliams ar šiaip kokiems įrengimams saugoti ir, apskritai, visais tais atvejais, kai turto neliečiamybė gali būti apsaugota, jei kas nuolat

prie jo bus, — sargybų vietoje, divizijos vadui sutikus, įgulos viršininko (dalies vado) įsakymu gali būti steigiami vadinamieji sargų postai.

176. Sargų postai priklauso tos pačios vyresnybės kaip ir sargybos (6 str.).

177. Sargų postams, jei jie yra savo dalies rajone, skiriamos dvi sargų pamainos. Jei tie postai yra toliau kur nuo dalies, tai kiekvienam postui skiriamos dvi pamainų eilės, t. y., keturi žmonės.

Be to, kiekvienam postui, kuris turi atskirą sarginę, skiriamas vyresnysis grandinis arba sumanus eilinis. Jei kuris sargų postas būna kartu su sargyba sargybinėje, tai vyresniojo neskiriama, o jo pareigas eina sargybos vadas arba, jei yra, jo padėjėjas.

Sargų ginklai, skirstymas, pasimainymas

178. Sargai ginkluojami asmeniniais ginklais (durtuvais arba kardais). Valstybės gynimo metu ir pasienio ruožuose, mobilizaciją paskelbus, jie ginkluojami kaip sargybiniai.

179. Sargybų skirstymo vietoje sargai rikiuojami: a) tie, kurie būna kartu su sargyboomis, tų sargybų kairiajame sparne; b) visi kiti — kairiajame sargybų rinktinės sparne.

180. Slaptažodžius gauna sargų postų vyresnieji kartu su sargybų vadais.

181. Sargų postai, kaip ir sargybos, turi būti pamainomi kas 24 valandas. Pasimaino jie be jokio ceremonialo, tik naujosios pamainos vyresnysis turi senajam vyresniajam įteikti atsiliepimą.

182. Sargai pasimaino patys, vyresniajam įsakius, bet griežtai turi laikytis sargybiniams nustatytų posto perdavimo - priėmimo taisyklių (65 str.).

Kai šilta (vasaros metu), sargai pasimaino kas keturios valandos, o šaltyje ir naktį, — pagal sargybiniams nustatytas taisykles (60 str.).

Sargo pareigos ir teisės

183. Sargas, būdamas poste, turi budriai saugoti jam pavestą turtą ar vietą ir niekur nenuėiti nuo posto, kol bus pamainytas. Jam draudžiama: rūkyti, miegoti ir priiminėti bet ką iš asmenų, neturinčių teisės jam įsakyti. Nakties metu jam draudžiama ir sėdėti.

Sargų atsakomybė už pareigų ėjimą prilyginama tvarkininkų atsakomybei, bet jei sargas ginkluotas kaip sargybinis, tai jo atsakomybė tokia pat kaip ir sargybinio.

184. Sargai gali vartoti ginklą: 1) saugojamam postui apginti, 2) pačiam apsiginti. Prieš vartodami ir vartodami ginklą jie turi laikytis tų pačių taisyklių kaip ir sargybiniai (162 — 164 str.).

Sargų posto vyresniojo pareigos

185. Sargų posto vyresniojo yra tokios pareigos:

1) Pasimainant — priimti visa, kas yra sarginėje, pagal sąrašą.

2) Laiku siuntinėti sargų pamainas ir visa, kas reikia, surašyti į sargybų įrašus.

3) Prižiūrėti, kad sargai gerai eitų pareigas ir kad sarginėje būtų tvarka.

4) Jam draudžiama priiminėti pašalinius žmones, nusirengti, didinti arba mažinti postų skaičių, kilnoti sargus iš vietos į vietą, išskyrus atsitikimus, kada sargui poste gresia pavojus nuo potvynio ar gaisro. Tokiais atvejais vyresnysis turi pastatyti sargą į saugią vietą, iš kur jis galėtų matyti saugojamą patalpą ar turtą.

5) Sargui susirgus, vyresnysis siunčia jį į dalį ir praneša įgulos (dalies) budėtojui, statydamas kitą kareivį vietoje susirgusio.

6) Jei pats vyresnysis suserga, jis tuoj praneša įgulos (dalies) budėtojui, neišeidamas iš sarginės, o savo pareigas paveda sumanesniai iš sargų.

7) Visus pranešimus įgulos (dalies) budėtojui sargų posto vyresnysis siunčia su vienu iš sargų. Jei laisvo nuo pareigų sargo nėra, praneša artimiausios sargybos vadui.

Tvarka sargų poste

186. Į sargų saugojamus sandėlius ir kitas vietas įleidžiama įgulos viršininko (dalies vado) nustatyta tvarka, kuri turi būti pažymėta postų lentelėje.

Jei ką įleidžiant sandėliai atidaromi ilgiau kaip vienai valandai, tai sargai nuimami ir paskui vėl pastatomi sandėlius uždarius.

187. Sarginės, kiek galima, įrengiamos panašiai kaip sargybinės. Sargų poste tam tikroje vietoje statoma posto pastogėlė su sėdyne (8 pried.).

Įleidimo į sarginę ir visa vidaus tvarka joje tokia kaip ir sargybinėje (76 — 81 ir 86 — 89 str.). Postų drabužiais ir švilpukais jie aprūpinami vienodai su sargybomis.

Areštuotieji sargų poste nepriimami, ir policijai padėti sargai neskiriami.

Nei gerbti, nei kitais atvejais, nustatytais sargyboms, sargai nešaukiami, nors jie būtų drauge su sargyba.

188. Jei postus tikrinantis viršininkas pareikalauja palydovo, tai jį lydi posto vyresnysis, pavesdamas savo pareigas sumanesniam sargui.

189. Sveikinasi sargai bendromis taisyklėmis, pakeldami ranką prie kepurės, o jei ginkluoti šautuvais, tai sargybiniams nustatytomis taisyklėmis.

XIV SKIRSNIS

SARGYBŲ UNIFORMA IR APRANGA

a) Bendra taisyklė

190. Sargybos ir sargai dėvi sargybų uniformą ir aprangą.

Šaltyje ar kaitroje įgulos viršininko (dalyje — dalies vado) nurodymais vietoje šalčių gali būti dėvimos atitinkamos (žieminės, vasarinės) kepurės.

b) Einant į sargybų skirstymą

191. Į skirstymą sargybos eina su milinėmis arba be jų, žiūrint, kaip kuriam laikotarpiui yra nustatęs įgulos viršininkas. Vasaros metu vietoje munduro gali būti dėvimi palaidinukai.

192. Kiek atvėsus, kai šilumos pavėsyje yra mažiau negu +10°C, arba lietui lyjant, įgulos (dalies) budėtojo įsakymu sargybos apsivelka milines, nors įgulos viršininko tam laikotarpiui būtų nustatyta eiti į sargybas be milinių.

Jeigu lietus užklumpa sargybas beeinant, tai sargybų vadai gali leisti milines užsimesti ant pečių. Lietui praėjus, milinės vėl turi būti suvyniotos.

c) Sargybinėse

193. Tokiais laikotarpiais, kada į sargybas nustatyta eiti apsivilkus milines, sargybinėje leidžiama jas nusivilkti, aprangą užsidėti ant mundurų, o milines laikyti nesuvyniotas, kad būtų galima greitai apsivilkti.

d) P o s t u o s e

194. Į postus pamainos eina: a) v a s a r o s metu — su palaidinukais, milines nešasi suvyniotas, o kiek atvėsus (mažiau negu $+10^{\circ}\text{C}$) arba lietui lyjant jas apsivelka arba užsimeta ant pečių; postą priėmęs, jei milinė suvyniota arba užmesta ant pečių, sargybinis turi pakabinti ją būdelėje (sargas — po pastogėle) ir, jei reikia, apsivelka posto milinę arba brezentinį apsiaustą; b) ž i e m o s metu — apsivilkę milines.

195. Šildomuose būstuose sargybiniai ir žiemos metu turi būti tik su mundurais. Einant į postą, milinė užsimetama ant pečių, o stovint poste — pakabinama ant kablo.

196. Posto kailiniai ir veltiniai (1 pried. 5 str.) gali būti dėvimi kai šalčio ne mažiau kaip -5°C arba kad ir mažiau, bet jei pučia šaltas vėjas.

e) S a r g y b o m s g a i s r o a r b a p o t v y n i o vietose, a p s a r g o m s, p a t r u l i a m s ir t. t.

197. Gaisro arba potvynio vietose (Vid. t. st. IV dal. 133 str. b punktas ir 138 str.) sargyboms skiriamieji vyrai turi būti apsirengę kaip sargybose, o skiriamieji įvairiems darbams — turi būti be ginklų ir be aprangos, su kasdieniais drabužiais.

198. Sargybų uniformos ir aprangos taisyklėmis vadovaujasi taip pat apsargos, patruliai, parengties ir pagalbos dalys (Vid. t. st. IV dal. 74, 77, 95, 100 ir 107 str.).

PRIEDĖLIAI

1 priedėlis

Sargybinės ir postų įrengimas

1. Sargybinėje turi būti: a) bendras kambarys visai sargybai; I rūšies sargybinėje, be to, dar atskiras kambarys sargybos vadui, o vyriausioje sargybinėje — ir kambarys budėtojiui; b) kambarys sargui; c) prausykla ir išeinamoji vieta.

Daboklėje, be to, dar turi būti: a) kambarys areštuotiems karininkams; b) bendroji ir ne mažiau kaip dvi atskiros kameros areštuotiems kareiviams; c) atskira areštuotųjų prausykla ir išeinamoji vieta.

2. Sargybinės knygos ir instrukcijos: 1) instrukcija sargybos vadui; b) postų planas ir lentelė; c) antspaudo pavyzdžiai; d) suvarstyta areštuotųjų knyga.

Vyriausioje sargybinėje, be to, dar turi būti: 1) visų sargybų ir postų planas; 2) sargybų rinktinės žinios (2 pried.).

Kiekviena instrukcija, knyga, planas, lentelė arba antspaudo pavyzdys turi būti įgulos komendanto (dalies vado) pasirašyti ir antspaudo patvirtinti.

3. Sargybinės inventorių:

1) bendras: a) vienas laikrodis; b) du termometrai — viduje ir ore; c) pakankamas skaičius lempų.

2) Sargybos kambaryje: a) sudėdamų lovų arba grėdų tiek, kad pakaktų besiilsintiems sargybos žmonėms (78 str.); b) du stalai — vienas valgyti, kitas rašyti ir skaityti; c) kiek reikia suolų arba kėdžių (taburečių); d) kabyklė; e) stovai šautuvams; f) indas su čiaupu (kranu) geriamam vandeniui ir puodelis; g) spiaudyklė.

3) I rūšies sargybos vado kambaryje: a) du stalai (vienas rašomasis); b) kušetė; c) odinis pagalvis; d) du krėslai; e) ropinė (grafinas) vandeniui ir stiklinė; f) rašomosios priemonės; g) peleninė ir spiaudyklė.

4) Vyriausioje sargybinėje įgulos (dalies) budėtojo kambaryje: visa tai, kas yra I rūšies sargybos vado kambaryje ir be to dar: raportų knyga, lenta įrašams ir kreidos; jei yra budėtojo padėjėjas karininkas, tai jam turi būti antra kušetė ir odinis pagalvis.

5) Sargybos kambaryje: staliukas, lova, kėdė. Be to, sargybinei valyti ir kūrenti sargybos žinioje turi būti: du kibirai, šluotos, kirvis, kastuvai, pašluostės, smėlio arba piūvenų laiptams pabarstyti, kuro ir šviesos reikmenų.

Pastaba. Sargybos žinioje yra ir sargybinės bendrasis turtas (šio str. 1 p.).

6) Areštuotųjų karininkų kambaryje: a) stalas; b) kušetė; c) odinis pagalvis; d) dvi kėdės; e) ropinė vandeniui ir stiklinė.

7) Bendroje kameroje: a) grėdai; b) stalas, suolai, kabyklė ir lentynos; c) indas vandeniui ir puodelis; d) naktį — naktinis indas.

8) Atskiroje kameroje: a) staliukas, b) kėdė, c) pakeliamieji (užrakinamieji) grėdai.

Visas šis inventoriųs, išskyrus įvardintąjį 1 ir 5 punkt., yra sargybos vado žinioje, o kur yra padėjėjas, tai padėjėjo.

4. Ties I rūšies sargybine, jei yra vietos, turi būti įrengta sargybos aikštė (žr. 8 pried. 3 punkt.) tokio ilgumo, kad joje galėtų susirinkti sargyba; aikštė paprastai būna keturių metrų platumo. Aikštė turi būti cementuota, išgrįsta akmenimis arba žvyruota ir aptverta barjeru su vienu priešakiniu ir dviem šoniniais įėjimais, kiekvienas $1\frac{1}{2}$ m platumo. Įėjimai daromi ties barjero viduriu.

Barjeras daromas iš stačių keturkampių stulpų 1 m aukštumo (nuo žemės) ir 18 cm šono pločio, įkastų į žemę per 2 m vienas nuo kito, su išilginėmis kartimis, taip pat keturkampėmis, 10 cm. šono pločio. Kartys įleidžiamos į stulpus per 80 cm. nuo žemės. Stulpai ir kartys nudažomi, kaip būdelė.

5. Visuose išoriniuose postuose turi būti būdelės (žr. 8 pried.) posto drabužiams pakabinti, veltiniams ir signalizacijos priemonėms pasidėti. Būdelė statoma iš kairės priešais įėjimą, priešakiu ten, kur turi žiūrėti sargybinis. Priekinio sargybinio būdelė ir varpo pastogėlė nurodytos 8 pried. 3 p. Porinio posto bū-

delės statomos abipus išėjimo, durimis viena prieš kitą. Būdelių durys turi būti užrakintos, o raktas pakabintas aukščiau durų po pastoge.

Vidaus postuose drabužiams turi būti įtaisyta kabyklė.

Žiemą išorės poste turi būti dveji kailiniai ir dveji veltiniai batai, o vasarą — viena milinė arba brezentinis apsiaustas. Be to, kiekviename išorės ir vidaus poste turi būti švilpukas.

6. Sargybinė su savo postais sujungiama abipusiniais elektros skambučiais (šaukti ir atsiliepti).

Jei to padaryti negalima, tai visuose išorės postuose turi būti įtaisyti tinkamo garsumo varpai, kad sargybinis galėtų duoti signalus sargybinei arba bent gretimam postui.

įgulos viršininkas

įgulos (dalies) sargybų rinktinės žinios

1. Iš kurios dalies skiriama.	Postų skaičius			Sargybų sudėtis								Budėtojų		Pasiuntinių		Iš viso rinktinėje		PASTABA	
	Sargybų	Sargų	Iš viso	Sarg. vadų		Jų padėjėjų		Vedėjų	Sargybinių	Palydovų	Trimičių	Pasiuntinių	Karinkų	Kareivių	Karinkų	Kareivių	Karinkų		Kareivių
				Karininkų	Kareivių	Karininkų	Kareivių												
A. Iš 1 pėst. pulko																			
1. I rūš. sargyba prie įgulos daboklės . . . Trakų g-vė 15, tel. 2-28.	3	—	3	1	—	1	—	1	9	2	1	1	—	—	—	—	2	14	
2. I rūš. sargyba prie artiler. sandėlio . . . Šiaulių plent. 27, tel. 278	2	—	2	1	—	—	1	1	6	—	1	1	—	—	—	—	1	10	
B. Iš sargybų batal.																			
1. II rūš. sargyba prie intendantūros sandėlio nr. 5 . . . Pilėnų g. 14, tel. 3-28	1	1	2	—	1	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	7	
2. Budėtojų: karo ligoninei . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	
3. Pasiuntinių: divizijos štabui . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2	
Iš viso . . .	6	1	7	2	1	1	1	3	20	2	2	2	1	—	—	3	4	34	

Antspaudas

įgulos komendantas

įgulos adjutantas

įgulos viršininkas

sargybos postų lentelė

Posto nr.	Sargybos sudėtis ir postų pavadinimai	Kuris vedėjas išvedžioja	SARGYBINIŲ PAREIGOS
	<p>Sargybos sudėtis: Sarg. vadas — karininkas 1 Jo padėjėjas — puskar. 1 Vedėjų — puskar. 3 Sargybinių 24 Palydovų 6 Trimičių 1 Pasiuntinių 1 Postų 8</p> <p>Apie areštuotųjų pabėgimą pranešti policijai tel. 48-50. Apie gaisrą — tel. 3-54</p>		
1	Priekinis postas	Patys pasi- maino	Saugoja sargybines nieko neįleisdamas be sargybos vado padėjėjo įsakymo. Leidžia tik tuos viršininkus, kuriuos pats pažįsta. Šaukia sargybą su ginklais šio statuto nurodytais atvejais. Iššaukia sarg. vadą prašomas asmenų, kuriems jis reikalingas.
2	Sargybinėje prie pinigų dėžių	Pirmasis vedėjas	Saugoja dėžių spynas ir antspaudus, prileisdamas prie dėžių tik sargybos viršininko įsakymu vedėjo akivaizdoje.
3	Prie daboklės langų . . .		Saugoja, kad areštuotieji negadintų langų rėmų ir grėdų ir kad nieko nemėtytų pro langus, su nieku nesikalbėtų ir nemėgintų bėgti; kad naktį areštuotųjų kameroje nuolat būtų šviesa. Išmestus pro langus daiktus palieka vietoje ligi ateis iššauktas vedėjas.
4	Prie bendros areštuotųjų kameros		Vaikščioja paliai vakarų sieną nuo kampo ligi kampo. Pro durų langelį žiūri, ką areštuotieji veikia, kaip elgiasi. Pastebėjęs ką negera, besiruošiant kelti riaušes ar bėgti, tuojau iššaukia sargybos vadą arba jo padėjėją. Nieko neįleidžia ir neišleidžia iš kameros be sargybos vado arba jo padėjėjo įsakymo. Nuo vietos nenuėina.

Posto nr.	Sargybos sudėtis ir postų pavadinimai	Kuris vedėjas išvedžioja	S A R G Y B I N I Ų P A R E I G O S
5	Prie išdinės durų	Antrasis vedėjas	Saugoja išdinę iš oro pusės, vaikščiodamas paliai priešakinę sieną nuo kampo ligi kampo ir žiūrėdamas, kad niekas neįlistų į namus pro langus, duris ar stogą, kad sienoje nebūtų jokių pralaužimų arba pakasų. Pastebėjęs arba išgirdęs ką įtartina išdinės rūmuose ar ties jais, tuojau iššaukia sarg. vadą.
6	Išdinės viduje prie pinigų sandėlių		Saugoja sandėlių durų spynas ir antspaudus, nieko prie jų neprileidžia. Atidaryti leidžia tik vedėjo akivaizdoje. Priimdamas postą turi gerai patikrinti duris, spynas, antspaudus ir jų virveles.
7	Prie sprogstamosios medžiagos sandėlio		Saugoja, kad arti niekas nekūrentų ugnies, nerūkytų, nešaudytų, nevažinėtų. Įleidžia į sandėlį tik vedėjo akivaizdoje.
8	Prie drabužių sandėlio		Priimdamas postą apžiūri su vedėju iš visų pusių, ar sveikos sienos, durys, langai, stogas; patikrina spynas, antspaudus ir jų virveles, nieko neprileidžia arčiau kaip per 25 žingsnius. Vaikščioja aplink sandėlį.
	Sargų posto sudėtis: Vyresnysis 1 Sargų 4 Postų 1		
1	Prie atsargos batal. daiktų sandėlio	Patys pasiimaino	Saugoja sandėlį, protarpiais apeidamas aplinkui. Leidžia į jį vyresniojo įsakymu. Priimdamas apžiūri iš visų pusių, ar sveikos sienos, durys, langai, stogą, spynos, antspaudai. Naktį draudžiama sėdėti.
2	Prie įgulos ligoninės drabužių sandėlio	Patys pasiimaino	Saugoja sandėlį, protarpiais apeidamas iš pietų ir vakarų pusės. Leidžia į sandėlį vyresniojo nurodymais. Naktį draudžiama sėdėti.

Įgulos komendantas

Įgulos adjutantas

Pastabos. Sargybiniai turi žinoti posto nr. ir pavadinimą.

Čia nurodytos pareigos yra tik pavyzdys. Komendantui nustačius ir įgulos viršininkui patvirtinus, jos gali būti platesnės arba siauresnės, kad ir tų pačių pavadinimų postuose.

Šiame puslapyje rašomi sargybos vado pažymėjimai:

- 1) kokie pranešimai ir kam buvo pasiųsti;
 - 2) kokie trūkumai buvo rasti pasimainant sargyboms;
 - 3) kokie įvykiai buvo sargyboje.
-

4 priedėlis

sargybos

Į R A Š A I

Pastabos: Įrašai prieš duodant sargybos vadui kas kartas pasirašomi dalinio vado ir pridamas antspaudas.

Visi pažymėjimai ir parašai turi būti aiškūs, lengvai įskaitomi.

Sargyboms pasimainius, įrašai turi būti sargybos vado tuojau nusiųsti tarnybos tvarka įgulos valdybai (dalies štabui).

Šiame puslapyje įrašoma žemiau duodamais pavyzdžiais:

- 1) sargybą tikrinusių viršinininkų pastabos;
 - 2) parašai asmenų, kurie buvo prileisti prie pinigų dėžės ar į sandėlį;
 - 3) senosios ir naujosios sargybų vadų pažymėjimai ir parašai, pasimainant sargyboms.
-

1 pavyzdys. — val. tikrindamas sargybą radau

.....
Parašas

2 pavyzdys. Komendanto (dalies vado) leidimu nr.

1931 m. m. d. nuo val.
buvome prileisti prie divizijos štabo pinigų dėžės.

.....
Parašai

3 pavyzdys. Perdaviau sargybą

.....
Sen. sarg. vadas

Priėmiau sargybą tvarkoje (arba su trūkumais, pažymėtais paskutin. pusl.).....

.....
Nauj. sarg. vadas

(4 pried. tęsinys)

1931 m. d.

..... pulko kuopos sargyba

Postų tvarkaraštis (A. V.)

(Dalinio vado parašas)

Atsiliepimas*)

Postų nr.	Kuris vedėjas vedžioja	Postų pavadinimai	Sargybinių pavardės ir vardai		
			1 pamaina	2 pamaina	3 pamaina
1 2 3	Patys pasimaino 1-is 2-is	Priekinis postas Prie pinigų dėžės Prie drabužių sandėlio ir t. t.	Pikelis Jonas Gylis Petras Mažonis Aleksandras t. t.	Petkūnas Mykol. Vanagas Jonas Urbaitis Rapolas t. t.	Gaidelis Vincas Strazdas Antanas Galinis Povilas t. t.
		Sargų post. prie pulko malkų	Antanaitis Mikas	Butkus Jurgis	

Sargybos vado padėjėjas

Vedėjas: } 1 pamaina: 1-is 2-is 3-is
 } 2 pamaina: 1-is 2-is 3-is

Palydovai

Trimičius

Pasiuntinys

Sargų posto vyresnysis

Sargybiniai buvo mainomi: normaliai arba: ligi 15 val. normaliai, paskui ligi 19 val. 1, 2, 3, ir 5 postuose kas valandą, paskui vėl normaliai, 15 ir 17 val. mainė pirmasis 1-os pamainos vedėjas, o 16 ir 18 val. — 2-os pamainos.

*) Atsiliepimas įrašomas kitą dieną, sargyboms pasimainius.

Sargybos vadas

7 priedėlis

Įsakymas prileisti prie pinigų laikyklos

.....įgulos
komendantūra
(data)
Nr.
.....(vieta)

Įgulos daboklės sargybos vadui.

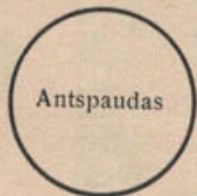
Šiuo įsakoma prileisti prie N komendantūros pinigų dėžės š. m. balandžio mėn. 18 dieną nuo 10 val. iki 14 val. tos komendantūros ūkio viršininką kapitoną M. ir išdininką ltn. M.

Jie turės antspaudą, jo pavyzdį ir asmens liudymus.

Kol dėžė bus atdara, sargybinis turi likti poste eiti tas pareigas, kurios nurodytos postų lentelėje.

Įgulos komendantas

Įgulos adjutantąs

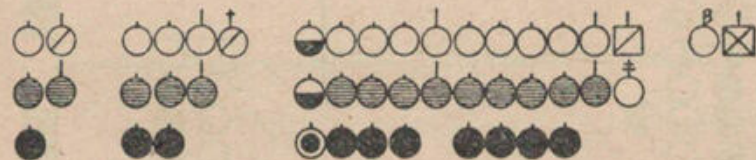
8 priedėlis

SARGYBŲ RIKIUOTĖS

Sulartiniai ženklai:

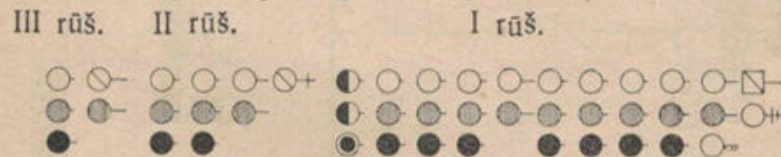

1) Sargybų rinktinė skirstymo metu.

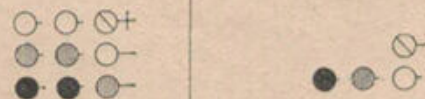
2) Sargybos žygyje:

a) Sargybos praeina pro budėtoją:

b) Sargybų perrikiavimai (42 str.)

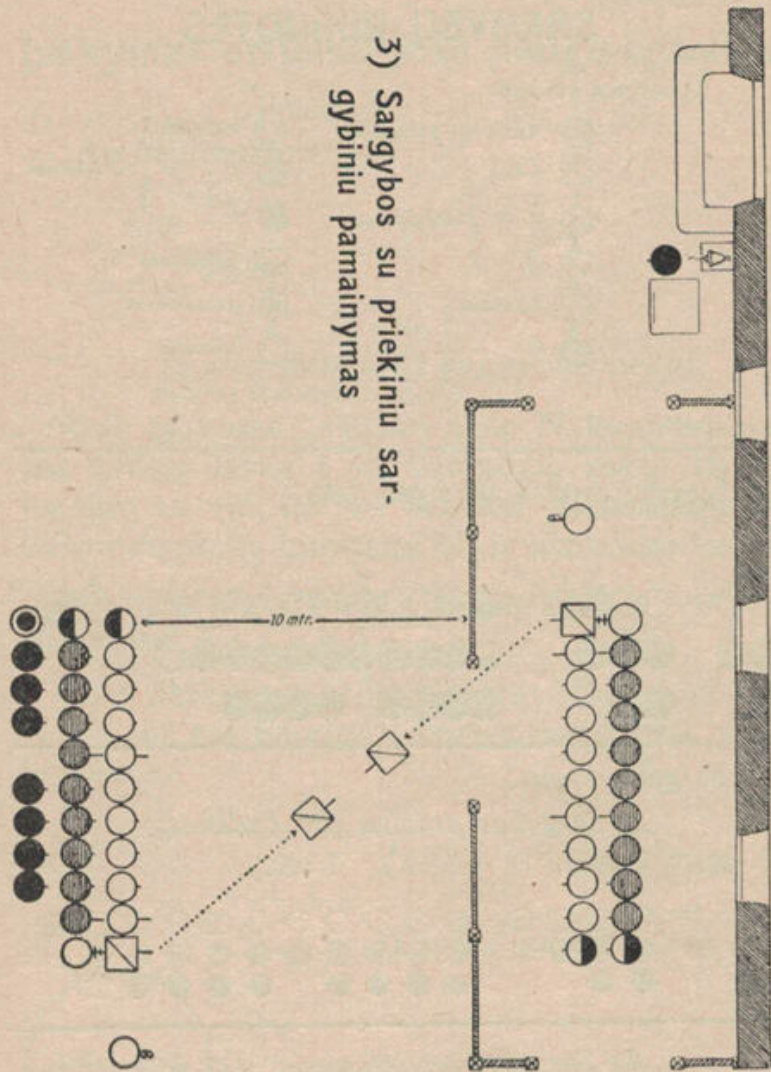
II rūš. III rūš. su 1 vedėju

Vedėjai žengia žingsnį dešinėn, o sargybos vadas eina 1 vedėjo vietoj

Sargyba perrikiuojama virštinėn tos sargybos vadui komanduojuant: 1) Kai-rėn! 2) suk dešinėn (kairėn)-Marš! 3) Tiesiog!

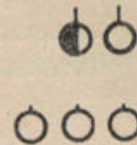
3) Sargybos su priekiniu sargybiniu pamainymas

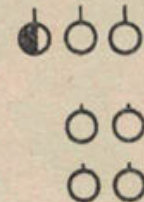
4) Sargybinių pamainų rikiuotės, vedant į postus.

Sutartin. ženklai vedėjas } senosios sargybos.
 sargybinis }

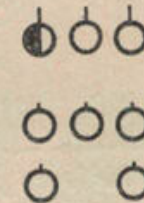
a) trys sargybiniai (trys postai):

b) keturi sargybiniai (keturi postai) su dviem vedėjų pamainom:

c) penki sargybiniai (penki postai) su dviem vedėjų pamainom:

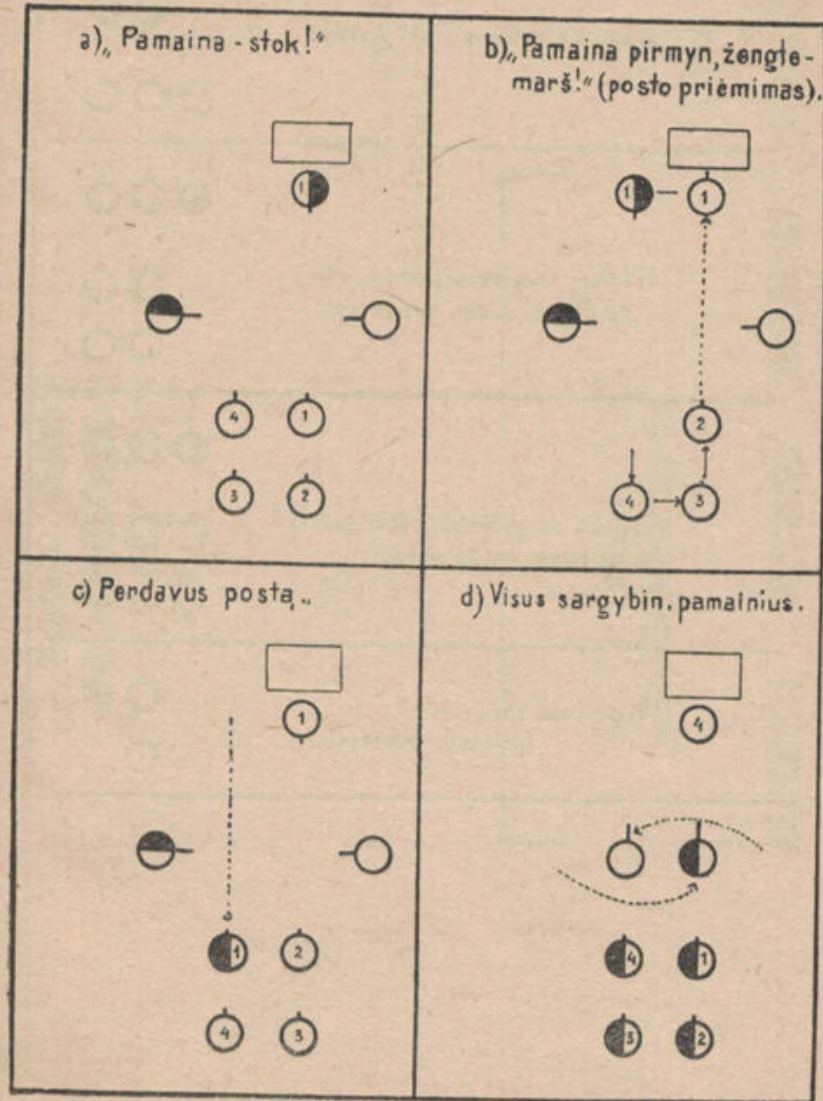

d) poniniai sargybiniai (priešaky vyresnysis)

5) Sargybinio pamainymas.

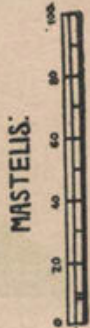
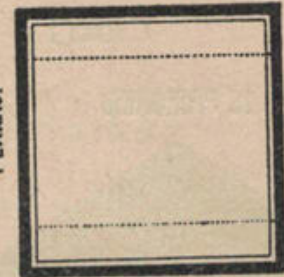
Sutartin. ženklai: $\cdots \rightarrow$ kryptis (apskritai)
 \rightarrow vieno žingsnio kryptis
 Kiti ženklai - žiūr. 1 ir 4.
 postas.

Būdėlės aukštis 225 cm.
 ilgis 80
 plotis 75
 Nuo žemės iki grindų paviršiaus 12
 lelimo aukštis 184
 plotis 54
 Stogo ir grindų lentų storis 3
 Sienelių, lentų, storių 2
 Spalvųjų juostų plotis 15

SPALVOS:
 geltona
 raudona
 žalia
 tamsžalia

PLANAS:

POSTO BŪDELĖ

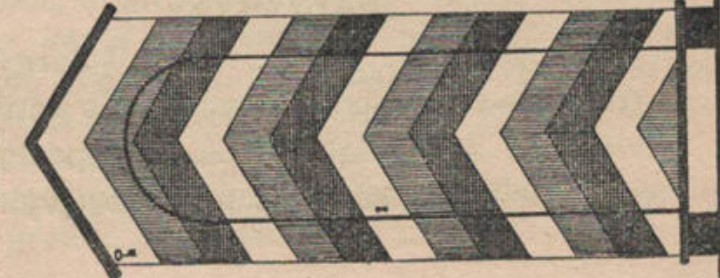
UŽPAKALIS

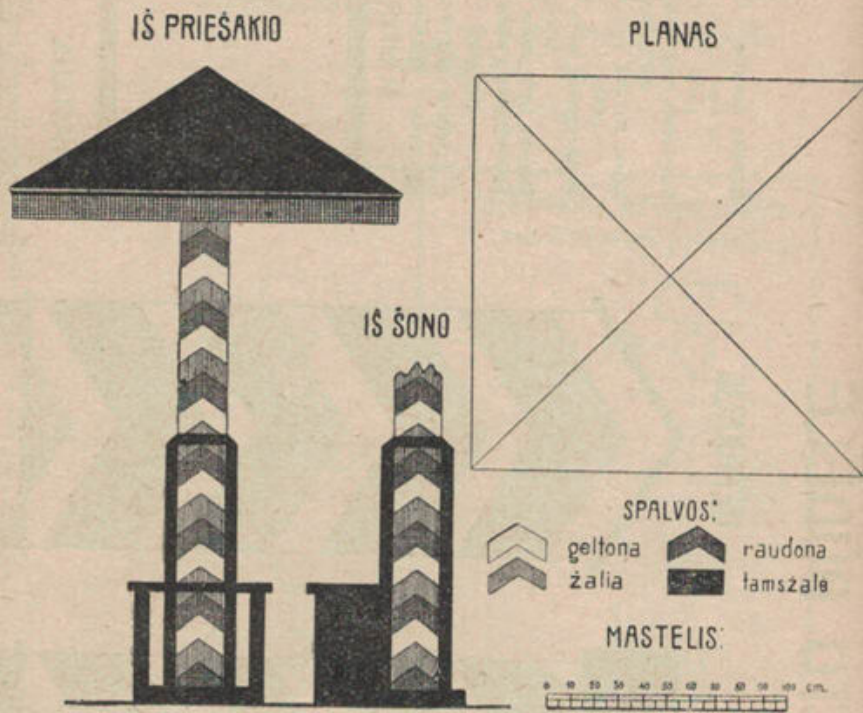
ŠONAS

PRIEŠAKIS

POSTO PASTOGĖLĖ

9 priedėlis

Sargybos vado raporto (žodinio) pavyzdys:

„Tamsta.....! Sargyba prie artilerijos sandėlio (prie valstybės banko, prie kalėjimo) susideda iš postų. Sargyboje ir postuose nieko neįvyko (įvyko tas ir tas)“.

10 priedėlis

Daboklės tvarka

Bendri nurodymai

1. Areštuotųjų kameros, ir bendroji ir atskiros, turi būti užrakintos, išskyrus atskiras karininkų kameras. Visų kamerų spynos turi būti vienodais raktais rakinamos. Tokių raktų reikia turėti ne mažiau kaip tris. Visi jie turi būti pas sargybos vadą.

Tuščios kameros turi būti atdaros, kad prasivėdintų.

2. Daboklės inventorių (1 pried. 3 str. 6, 7 ir 8 punkt.) turi būti tvarkoje. Patalynė areštuotiems turi būti daboklės. Karininkams ir liktiniams puskarininkiams leidžiama turėti savo patalynę.

3. Ne mažiau kaip du kartu per mėnesį kameros turi būti dezinfekuojamos. Išeinamosios vietos dezinfekuojamos kasdien.

Areštuotųjų priėmimas

4. Sargyboms pasimainant priimdamas areštuotuosius (140 str.), sargybos vadas kartu su padėjėju patikrina jų drabužius, avalynę ir kitus daiktus, kurie jiems nustatyti arba leisti turėti (šio pried. 5 str.). Tikrinama ir kiekybė ir kokybė.

Kartu patikrinama lovos, čiužiniai, pagalviai, grėdai, pagrėdžiai ir t. t.

Karininkų ir liktinių puskarininkių nei draužiai, nei kiti daiktai netikrinami.

5. Atvesti areštuotieji priimami 143 ir 144 str. taisyklėmis. Be to, areštuoti kareiviai tikrinami, ar turi visa tai, kas nustatyta areštuotiesiems turėti, būtent: mundurą, kelnes, milinę, kepurę, batus, dvejus skalbinius, rankšluostį ir muilą.

Be šitų daiktų dar leidžiama turėti: šukas, šepetį, dantims valyti reikmenis, veidrodėlį, laikrodį, karinių, tikybinių arba mokslinių knygų ir rašomųjų priemonių.

Jei kurių būtinų daiktų trūksta, tai sargybos vadas pažymi arešto lapelyje ir praneša įgulos (dalies) budėtojui.

Jei pas areštuotąjį randama ko per daug arba draudžiamų daiktų, tai sargybos vadas gražina juos per palydovą į dalį, duodamas jam pasirašyti kitoje arešto lapelio pusėje.

Pinigus ir brangius daiktus, surašęs areštuotųjų knygoje ir pažymėjęs arešto lapelyje, nusiunčia per įgulos (dalies) budėtoją įgulos komendantui (dalyje — kuopos vadui).

6. Patikrinus areštuotuosius ir visa kas reikia įrašius į areštuotųjų knygą (11 pried.), jie vedami į kameras. Uždarytųjų į atskiras kameras arešto lapeliai pakabinami prie kamerų durų, o visi kiti laikomi kartu su areštuotųjų knyga.

Areštuotųjų laikymas

7. Pagrindinės areštuotųjų laikymo taisyklės nurodytos B — 51, 57 — 59 ir 64 str.

Laikiniai areštuoti (137 ir 143 str.) laikomi laisvose kameroose.

8. Visi areštuotieji keliasi 6 val., o gula po vakarinio patikrinimo ne vėliau kaip 22 valandą. Rytinį ir vakarinį patikrinimą daro arba pats sargybos vadas arba jo padėjėjas.

Per visą dieną areštuotieji turi būti su uniforma.

9. Patalynes ir kameras turi tvarkyti patys areštuotieji. Karininkų ir tuščias kameras tvarko daboklės sargas.

Atskirose areštuotųjų kareivių kameroose nuo 6 val. iki 22 val. grėdai turi būti pakelti ir užrakinti.

Patalyne naudotis visiems areštuotiesiems duodama tik nuo 22 val. iki 6 val. Karininkams ji paliekama ir dienos metu.

Ruošai pasibaigus, areštuotieji vedami praustis 15 str. nurodyta tvarka.

10. Įleidžiami ir išleidžiami iš kamerų areštuotieji tik sargybos vado įsakyму, išskyrus tuos atvejus, kai vedami į išeinamąją vietą.

11. Visiems areštuotiesiems draudžiama: kelti triukšmą ar netvarką, dainuoti, kalbėtis pro langus, kortuoti, turėti ginklų ir muzikos instrumentų.

12. Areštuotųjų maitinimas tvarkomas B — 51, 57 str. dėsniais ir komendanto (dalies vado) instrukcijomis.

Karininkai ir liktiniai puskarininkiai maitinasi patys, gaudami valgį per savo tarnus arba daboklės sargą. Prie tardomųjų tarnai ir šiaip pašaliniai asmenys prileidžiami sutikus tam

teismo organui, kurio valdžioje šie areštuotieji laikomi.

Liktiniai puskarininkiai, jei jie patys nori, gali būti maitinami bendra tvarka, išskaitant už valgį iš jų algos.

13. Pasimatyti su areštuotaisiais leidžiama nuo rytinio ligi vakarinio patikrinimo įgulos komendanto (dalyje — dalies vado) nustatytomis valandomis.

Pasimatyti leidžiama tik su tardomaisiais ir areštuotais ligi teismo. Su areštuotais drausmės tvarka matytis neleidžiama.

Lankytojai turi turėti įgulos komendanto (dalies vado) leidimus (14 pried.), kuriuose turi būti nurodyta, kas, kada, kiek laiko ir kuria tvarka (prižiūrint ar laisvai) gali pasimatyti su areštuotuoju.

Pasimatymų vieta — laisvas kambarys arba sargybos kambarys, bet tik ne kamera.

Leidimai duodami vienam kartui arba tam tikram laikotarpiui, kuriam išėjus jie pridami prie sargybos įrašų.

14. Tardomųjų ir ligi teismo areštuotųjų laikai: 1) gaunamieji — atiduodami jiems tik įgulos (dalies) budėtojui patikrinus; 2) siunčiamieji — turi būti pristatyti budėtojui neužlipyti.

Drausmės tvarka areštuotiems neleidžiama susirašinėti.

15. Visi areštuotieji turi būti kasdien išvedami $\frac{1}{2}$ valandos pasivaikščioti po kiemą. Drausmės būdu areštuotieji vedami atskirai nuo tardomųjų ir areštuotų ligi teismo.

Vedant pasivaikščioti, prie tardomųjų ir areštuotų ligi teismo turi būti tinkama apsauga; prie areštuotų drausmės tvarka — kas penki žmonės vienas palydovas.

Drausmės tvarka areštuoti karininkai pasivaikščioti leidžiami be palydovo, bet tik tam tikrame rajone.

16. Į pirtį areštuotieji vedami įgulos komendanto (dalyje — dalies vado) nustatytomis dienomis ne rečiau kaip du kartu per mėnesį šio pried. 15 str. nurodyta tvarka.

17. Areštuotųjų sveikata tikrinama ne rečiau kaip vieną kartą per mėnesį. Karininkai, jei nori, nuo to tikrinimo atleidžiami.

18. Į išeinamąją vietą areštuotieji vedami po vieną: a) tardomieji ir areštuoti ligi teismo — su ginkluotu palydovu; b) areštuoti drausmės tvarka: kareiviai — su neginkluotu palydovu, karininkai — visai be palydovo.

19. Areštuotų skundai (142 str.) paduodami sargybos vadui, kuris, jei tie skundai pagrįsti ir teisėti, praneša (rašytus — pristato) įgulos (dalies) budėtojui.

Areštuotųjų siuntimas ir paleidimas.

20. Areštuotieji siunčiami arba visai paleidžiami remiantis 143 str. Gavęs įgulos komendanto (dalyje — dalies vado) įsakymą nusiųsti areštuotąjį į teismą ar kitur, sargybos vadas perduoda jį tam, kas paskirtas jį priimti, duodamas jam pasirašyti tame pačiame įsaky-

..... pulko
areštuotųjų knyga

193..... metams

Kuopa	Laipsnis, pavardė, vardas	Kas areštavo	Arešto priežastis	Arešto rūšis ir laikas	Atimti pinigai ir brangūs daiktai	Kada pasodintas	Kada baigiasi arešto laikas	Pažymėjimai paleidžiant
4	Eil. Daugėla Antanas	Kuopos vadas	Nerūpestingai elgėsi su valstybinio turto	Paprasto 2 dienos	25 lit., auksinis žiedas	1931 XI. 15 20 val.	1931. XI. 18 12 val.	1931. XI. 18 20 val.
1	Eil. Vizgirda Petras	Bataliono vadas	Nemandagiai pasielgė su savo grand.	Paprasto 1 diena	Nieko neatimta	1931 XI. 15 12 val.	1931. XI. 16 12 val.	1931. XI. 16 12 val.
		ir	t. t.	ir	t. t.			

Penkis (5) areštuotuosius šiuo sąrašu { perdaviau: *Ltn. A.*
1931. XII. 5 d. { priėmiau: *Ltn. B.*

Arešto lapelis

(įgulos tarnyboje)

..... *įgulos daboklės sargybos vadui.*

Siunčiamą N pėst. pulko tardomąjį puskarininkį Petrą Augulį įsakau laikyti daboklėje iki tolimesnio įsakymo IV nuovados tardytojo žinioje.

Įgulos komendantas

Sargybų vadų pažymėjimai:

a) priimtas 1931 m. birželio mėn. 5 d. 15 val.

Sargybos vadas

b) paleistas įgulos komendanto įsakymu Nr. 384 1931 m. birželio mėn. 12 d. 18 val.

Sargybos vadas

12 a. priedėlis

Arešto lapelis

(vidaus tarnyboje)

Kuopa (eskadronas, baterija)

Laipsnis, pavardė, vardas

Kas areštavo

Arešto priežastis

Kuriam laikui

Arešto rūšis

Kpt. Svilas, 1 kuopos vadas

Dalies budėtojo pažymėjimai:

Priimti

Šiltą valgį duoti

Arešto laikas baigiasi

Kpt. A., 5 p. pulko budėtojas

Paleistas

*Ltn. B.
Sargybos vadas*

(Kitoje lapelio pusėje)

Areštuotasis turi šiuos daiktus

Kpt. Svilas, 1 kuopos vadas

Čia nurodyti daiktai rasti tvarkoje (arba to ir to trūksta).

*Ltn. C.
Sargybos vadas*

13 priedėlis

Įsakymas paleisti areštuotąjį

(arba siųsti)

..... sargybos vadui

Areštuotąjį paleisti į

savo dalį (arba — perduoti šio įsakymo įteikė-

jui ar panašiai).

Įgulos komendantas

(data)

14 priedėlis

Leidimas pasimatyti su areštuotoju

Šiuo leidžiama (visuo-
menės padėtis, laipsnis, vardas, pavardė)
.....
pasimatyti su areštuotoju
..... dvi (2) valandas.

Pasimatymas laisvas (arba prižiūrint sarg.
vado padėjėjui).

Igulos komendantas

(data)

P a s t a b a. Jei leidimas duotas ilgesniam
laikui, tatau turi būti pažymėta, o paskui
kiekvienas pasimatymas sarg. vado paży-
mimas šiame rašte.

TURINYS

Bendrieji dėsniai

Sargyba, sargybinis, postas	3
Sargybų normavimas, vyresnybė, pri- klausomybės pradžia ir pabaiga...	4
Sargybų ginklai, šaudmens ir šaunamų- jų ginklų užtaisymas	5
Statuto taisyklių taikymas ypatingoms sąlygoms	7

Postų steigimas ir panaikinimas	8
---------------------------------------	---

Sargybų rinktinė ir jos sudėtis

Sargybų sudėties žinios ir postų lente- lės	8
Sargybų skyrimas	9
Sargybų sudėtis	10

Slaptažodžiai	11
---------------------	----

Sargybų skirstymas	13
--------------------------	----

Sargybų pasimainymas	16
----------------------------	----

Sargybų statymas, pamainymas ir visišk- as nuėmimas

Sargybinių statymas	19
Sargybinių pamainymas	21
Sargybinio statymas naujame poste ir visišką nuėmimas	24

Tvarka sargybose

Pamainų siuntimas ir priėmimas.....	25
Vidaus tvarka sargybose	25
Vakarinis ir rytinis patikrinimas	27
Kas ir kuria tvarka įleidžiamas į sargybinę	28
Iššaukimas sargybų su ginklais	29
Patruliai iš sargybų sudėties	30
Sargybų tikrinimas	31
Sargybos sudėties karių pareigos ir teisės	
Sargybinio pareigos ir teisės	33
Vedėjo pareigos ir teisės	37
Sargybos vado padėjėjo pareigos ir teisės	38
Sargybos vado pareigos ir teisės....	39
Ginklų vartojimas	49
Sveikinimasis ir pagarbos reiškimas sargyboje	
Kaip sveikinasi ir pagarbą reiškia sargybos	50
Sargybinių sveikinimasis ir pagarbos reiškinimas	52
Sargų tarnyba	
Sargų postų steigimas, sudėtis ir priklausomybė	52
Sargų ginklai, skirstymas, pasimainymas	53
Sargo pareigos ir teisės	54
Sargų posto vyresniojo pareigos	55
Tvarka sargų poste	56
Sargybų uniforma ir apranga	57

Priedėliai:

1. Sargybinės ir postų įrengimas	60
2. Sargybų rinktinės žinios	65
3. Sargybos postų lentelė	67
4. Sargybos įrašai	69
5 ir 6. Signalai	71
7. Įsakymas prileisti prie pinigų laikyklos	72
8. Sargybų rikiuotės, posto būdelės	73
9. Sargybos vado raporto pavyzdys	78
10. Daboklės tvarka	79
11. Areštuotųjų knyga	85
12 ir 12a. Arešto lapelis	87, 88
13. Įsakymas paleisti areštuotąjį	89
14. Leidimas pasimatyti su areštuotuoju	90